

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის
სამინისტრო

საქართველოს ირიგაციის და მიწის ბაზრის განვითარების
პროექტი (GILMDP)



ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე
ზემოქმედების მართვის
ჩარჩო დოკუმენტი

*თბილისი 2014
(განახლებული 19 ნოემბერი, 2019წ)*

სარჩევი

1. შესავალი.....	3
2. პროექტის აღწერა.....	4
3. კანონმდებლობა და ინსტიტუციური მოწყობა.....	12
4. ტექნიკური და გარემოს დაცვითი სტანდარტები და დებულებები.....	20
5. წინასწარი გარემოსდაცვითი და სოციალური კვლევა (სკრინინგი).....	22
6. პოტენციური ზემოქმედება.....	24
7. ზემოქმედების შემცირება.....	28
8. კონსულტაციები დაინტერესებულ მხარეებთან.....	34
9. საჩივრების გამოსწორების მექანიზმი.....	34
10. კონკრეტული ადგილის გარემოსდაცვითი შეფასება და მართვის დაგეგმვა.....	36
დანართი I. დამატება ირიგაციის აღდგენის გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის საკონტროლო ნუსხა.....	38
დანართი II: ყოველთვიური საველე მონიტორინგის ნუსხა გარემოსა და სოციალურ საკითხებში.....	48
დანართი III: გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების საჯარო შეხვედრების ოქმები	49
დანართი IV: საჩივრების განხილვა–დაკმაყოფილების მექანიზმი.....	61

1. შესავალი

საქართველოს მთავრობა აღიარებს ქვეყანაში სოფლის მეურნეობის დარგის მძიმე მდგომარეობას და სახელმწიფო სტრატეგიაში განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს საზოგადოებრივი ინფრასტრუქტურის აღდგენას მცირე ფერმერების და საბოლოო ჯამში სახელმწიფო საწარმოების პრივატიზაციის ხელშეწყობის მიზნით. საირიგაციო და სადრენაჟო სისტემების ეფექტური ფუნქციონირება და მიწაზე საკუთრების უზრუნველყოფა წარმოადგენს მაღალი ღირებულების სარწყავ სოფლის მეურნეობაში მზარდი მოცულობის კერძო ინვესტიციების ჩადების ორ საფუძველს.

ამჟამად ირწყვება 278 000 ჰა და დაშრობილია 109 000 ჰა ფართობი. ჯამში საქართველოში არის 130 საირიგაციო სისტემა. რწყვა ძირითადად საქართველოს აღმოსავლეთ ნაწილშია საჭირო, სადაც ძირითადი კულტურებია ბოსტნეული, ხილი, სიმინდი და ყურძენი. შპს „საქართველოს მელიორაცია“ უზრუნველყოფს საირიგაციო სისტემების მოვლა-შეკეთებას და ექსპლუატაციას. საირიგაციო არხების ცუდი მდგომარეობის გამო 2012 წელს მოირწყა სარწყავი მიწების მხოლოდ 24 000 ჰა. წყლის გადასახადი შეადგენს 75 ლარს ჰა-ზე წელიწადში. ამ დროისთვის გადასახადების ამოღების პროცენტი მცირეა, არხების მოვლა-შეკეთება არადადამაკმაყოფილებელია და შედეგად სამელიორაციო კომპანია ვერ ემსახურება სარწყავი წყლის ყველა მომხმარებელს. მთავრობა სუბსიდიების საშუალებით აფინანსებს სისტემების მოვლა-შეკეთებას. 2013 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მელიორაციის კომპანიისთვის გამოიყო 8 მილიონი ლარი მომხმარებლების მიერ გადაუხდელი თანხების დასაფარად. დაშრობილი ფართობი ჯამში 128 000 ჰა-ს შეადგენს. აქედან 108 000 ჰა არის დასავლეთ საქართველოში (კოლხეთის დაბლობი) და 20 000 – აღმოსავლეთ საქართველოში. ამჟამად სადრენაჟო მომსახურება ხორციელდება მხოლოდ 30 000–35 000 ჰა-ზე. დანარჩენ ფართობებზე, სადაც ოდესღაც ხორციელდებოდა დრენაჟი, გასაწმენდია ღია მაგისტრალური არხები და სადრენაჟო სისტემების სხვა ელემენტები. არ ფუნქციონირებს სატუმბი სადგურები და დახურული სადრენაჟო სისტემები. მელიორაციის განვითარების საშუალო ვადიანი პროგრამა (2014–2017) ითვალისწინებს სადრენაჟო სისტემების რეაბილიტაციას 80 000 ჰა-ზე.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ ითხოვა მსოფლიო ბანკისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ფონდის დახმარება საქართველოში ინსტიტუციონალური საფუძვლების შემუშავების, საირიგაციო და სადრენაჟო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის და მიწის ბაზრის განვითარების მიზნით. 2015 წელს მსოფლიო ბანკმა გამოყო დაახლოებით 50 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობის ფინანსური რესურსები საქართველოს ირიგაციის და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის (GILMD) განხორციელებაში საქართველოს დასახმარებლად. 2019 წელს საქართველოს მთავრობამ ითხოვა მსოფლიო ბანკს დამატებით 20 მლნ აშშ დოლარის გამოყოფა. პროექტი მოიცავს ორ ძირითად სფეროს: (i) ირიგაციის და დრენაჟის გაუმჯობესებას და (ii) მიწის ბაზრის განვითარებას. გარემოს დაცვის და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი ეხება პროექტის ყველა საქმიანობას,

დამატებითი დაფინანსების ჩათვლით, გარდა 2 კომპონენტის ფარგლებში გათვალისწინებული სისტემური რეგისტრაციის ღონისძიებებისა. ეს უკანასკნელი რეგულირდება მსოფლიო ბანკის OP 4.00 რეგულაციებით.

GILMD პროექტის განმახორციელებელი უწყება იქნება საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, რომელსაც დაეკისრება პროექტის განხორციელების და კოორდინირების საერთო პასუხისმგებლობა, ხოლო პროექტის ყოველდღიური მართვის პასუხისმგებლობა ეკისრება პროექტების დაგეგმვისა და მონიტორინგის სამსახურს.

2. პროექტის აღწერა

პროექტის მიზნები და საბოლოო შედეგები

პროექტის განვითარების მიზანია შერჩეულ ფართობებზე საირიგაციო და სადრენაჟო მომსახურების უზრუნველყოფა და მიწის რეგისტრაციის გაუმჯობესებული პროცედურებისა და პოლიტიკის შემუშავება როგორც მიწის რეგისტრაციის ეროვნული პროგრამის საფუძველი.

პროექტის განვითარების მიზნის დონეზე პროექტისათვის შედეგების ინდიკატორები შემდეგია: (ა) პროექტის ფარგლებში რეაბილიტირებულ საირიგაციო სისტემებზე საირიგაციო წყლის მიწოდების სრული მოცულობა; (ბ) ფართობი, რომელზეც უზრუნველყოფილი იქნება გაუმჯობესებული საირიგაციო სადრენაჟო მომსახურების მიწოდება; (გ) მიწის რეგისტრაციის ეროვნული პროგრამისათვის შემუშავებული პოლიტიკა და პროცედურები, რომლებიც რეკომენდაციის სახით წარედგინება საქართველოს მთავრობას.

პროექტის აღწერა

პროექტი შედგება სამი კომპონენტისაგან

კომპონენტი 1 - ირიგაციისა და დრენაჟის გაუმჯობესება

კომპონენტი 2 - მიწის ბაზრის განვითარება

კომპონენტი 3 - პროექტის მართვა

კომპონენტი 1 - ირიგაციის და დრენაჟის გაუმჯობესება (54.65 მლნ აშშ დოლარი)

კომპონენტი მოიცავს 4 ქვე-კომპონენტს:

- ქვე-კომპონენტი 1.1. ირიგაციის და დრენაჟის რეაბილიტაციის და მოდერნიზაცია
- ქვე-კომპონენტი 1.2. ირიგაციის და დრენაჟის ინსტიტუტების გაძლიერება
- ქვე-კომპონენტი 1.3. - მიწის მართვის სააგენტოს გაძლიერება
- ქვე-კომპონენტი 1.4. - მცირე ზომის წყალსაცავების სოციალურ-ეკონომიკური დასაბუთების მომზადება

ირიგაციის და დრენაჟის რეაბილიტაციის და მოდერნიზაციის ქვეკომპონენტი
(49.13 მლნ აშშ დოლარი)

რეაბილიტაცია და მოდერნიზაცია. ეს ქვეკომპონენტი დააფინანსებს შერჩეული საირიგაციო და სადრენაჟო სისტემების რეაბილიტაციას და მოდერნიზაციას, პროექტირების, პროექტის ზედამხედველობის, მშენებლობის და მშენებლობის ზედამხედველობის ჩათვლით. პროექტის ფარგლებში ჩატარდება სათავე ნაგებობების, პირველი და მეორე რიგის (ზედა რიგის) არხები, მესამე რიგის (შიდასამეურნეო) არხების, საჭიროებისამებრ მცირე დამბების და პროექტის ფართობზე საჭირო სხვა ნაგებობების რეაბილიტაცია. პროექტის ფარგლებში მოხდება მხოლოდ არსებული საირიგაციო და სადრენაჟო სისტემების აღდგენა და არა ახალი სისტემების მშენებლობა. პროექტის ფარგლებში მოხდება რეაბილიტაცია ჩაუტარდებათ დაახლოებით 17500 ჰექტარის საირიგაციო სისტემებს.

საირიგაციო/სადრენაჟო სისტემების შერჩევა. სისტემები შეირჩევა იმ კრიტერიუმების მიხედვით, რომლებიც უზრუნველყოფენ ფინანსური, ეკონომიკური, სოციალური და გარემოს დაცვით კუთხით სიცოცხლისუნარიანობას მსოფლიო ბანკის უსაფრთხოების პოლიტიკის შესაბამისად, კერძოდ: (ა) სისტემის გარანტირებული წყალმიწოდება; (ბ) რეაბილიტაციის ტექნიკური შესაძლებლობა; (გ) შერჩეული სექციების შეფასება შიდა ქსელებზე 1 ჰა ზე სარეაბილიტაციო ღირებულების შემცირების მიზნით; (დ) 1 ჰის რეაბილიტაციის ღირებულება მაქსიმუმ 3 000 აშშ დოლარი; (ე) მოსახლეობის მზადყოფნა მიიღოს ატიური მონაწილეობა, გადაიხადოს წყლის საფასური, მზადყოფნა, ფინანსური და ეკონომიკური სიცოცხლისუნარიანობა; (ვ) სექტორში მიმდინარე სხვა განვითარების ღონისძიებებთან თანხვედრა; (ზ) გარემოს დაცვის, სოციალური და უსაფრთხოების სხვა სახის დადებითი შეფასებები; სისტემების შერჩევის წინ ჩატარდება მოსახლეობის ფართ ინფორმირების კამპანია პროექტების თაობაზე წყალმომხმარებლებთან ფართომასშტაბიანი კონსულტაციების უზრუნველსაყოფად.

პირველი სამი საირიგაციო სისტემის რეაბილიტაციის მიზანი. სამი საირიგაციო სისტემა შეირჩა: ქვემო სამგორი (კახეთი), ტბისი-კუმისი (ქვემო ქართლი) და ზედა რუ (შიდა ქართლი). სარეაბილიტაციო სამუშაოების მიახლოებითი ღირებულება არის 20.03 მლნ აშშ დოლარი - ამ ქვე-კომპონენტის ღირებულების 48%. სამუშაოების პირველი ფაზა ითვალისწინებდა აღნიშნული სამი სისტემის სათავე ნაგებობებისა და მაგისტრალური არხების რეაბილიტაციას. შემდგომი

ინტერვენციები მოიცავს მეორადა და მესამე რიგის გამანაწილებლების რეაბილიტაციას.

ქვე-კომპონენტი 1.2. ირიგაციის და დრენაჟის ინსტიტუტების გაძლიერება (3.52 მლნ აშშ დოლარი)

პროექტი დააფინანსებს ქვემოთ ჩამოთვლილ საქმიანობებს ამ კომპონენტის ფარგლებში

- ეროვნული ირიგაციისა და დრენაჟის სახელმწიფო სტრატეგიის მომზადება
- რეაბილიტაციის და მოდერნიზაციის ეროვნული გეგმის მომზადება
- შპს „საქართველოს მელიორაციის“ ინსტიტუციონალური შესაძლებლობების გაძლიერება სისტემების მართვის, ექსპლუატაციისა და მოვლა-შენახვის მიმართულებით
- „საქართველოს მელიორაციის“ ტექნიკური აღჭურვილობის განახლება
- შერჩეული სისტემებისათვის საოპერაციო მართვისა და ფინანსური გეგმების მომზადება
- 2015-2016 წლებისათვის საოპერაციო გეგმების მომზადება
- ინსტიტუციონალური ღონისძიებების შემუშავება შიდასამეურნეო და გარესამეურნეო საირიგაციო მომსახურების უზრუნველსაყოფად;

ირიგაციისა და დრენაჟის ეროვნული სტრატეგიის მომზადება. პროექტის ფარგლებში ტექნიკური დახმარება გაეწია სტრატეგიის შემუშავებას, რომელიც განსაზღვრავს გრძელვადიან მიდგომას შემდეგი მიმართულებებით: (ა) სარწყავი წყლის მიწოდების სახელმწიფო კონტროლი და მონიტორინგი, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის ჩათვლით; (ბ) ინსტიტუციონალური ღონისძიებები შიდასამეურნეო და გარესამეურნეო საირიგაციო მომსახურების უზრუნველსაყოფად; (გ) წყლის გადასახადი და გადასახადების ამოღება; (დ) რეაბილიტაცია და მოდერნიზაცია. ამ სტრატეგიაში ასევე მოცემულია მთავრობის მიდგომა კლიმატის ცვლილების მიმართ მდგრადობასთან დაკავშირებით ირიგაციის მართვის გაუმჯობესების გზით.

პროექტი აფინანსებს რეაბილიტაციის და მოდერნიზაციის ნაციონალური გეგმის ტექნიკურ დახმარებას და საოპერაციო ხარჯებს. ამ გეგმაში განისაზღვრება მომავალი 5–10 წლის განმავლობაში პრიორიტეტული სისტემების რეაბილიტაცია და მოდერნიზაცია და ეს შეადგენს საფუძველს სახელმწიფო და დონორების მიერ დაფინანსებული ინვესტიციებისთვის. გეგმა დაეფუძნება შემდეგ ასპექტებს: (ა) ტექნიკური შეფასება არხების და ნაგებობების და მათი მდგომარეობის მიმდინარე ინვენტარიზაციის დასრულების შემდეგ (ბ) სხვადასხვა აგროკლიმატურ რეგიონებში სხვადასხვა ტიპის სისტემების რეაბილიტაციის ფინანსური და ეკონომიკური სიცოცხლისუნარიანობის შეფასება; (გ) რეაბილიტაციის სოციალური ზემოქმედების შეფასება; (დ) გარემოსდაცვითი შეფასება, მათ შორის სახელმწიფო

და მდინარის ბასეინის დონეზე რეაბილიტაციის წყლის ბალანსზე და კლიმატის ცვლილების შედეგებზე; ზემოქმედების შეფასება. მნიშვნელოვანია დაინტერესებულ პირთას მონაწილეობაზე დაფუძნებული რეაბილიტაციის პრინციპი და ამ მიზნით გეგმაში გათვალისწინებული იქნება ფერმერებთან კონსულტაციები მათი პრიორიტეტების შესაფასებლად. განისაზღვრება ტექნოლოგიის მოდერნიზაციის შესაძლებლობები. ტექნოლოგიების მოდერნიზაციის მაგალითებია წყლის უფრო ეფექტური მიწოდება, განაწილება და სარწყავად გამოყენება (წყლის დანაკარგების შესამცირებლად), უფრო ახალი და იაფიანი ტექნოლოგიების გამოყენება წყლის გაზომვისთვის, ახალი სატუმბი ტექნოლოგიებისთვის.

„მელიორაციის კომპანიის“ ინსტიტუციონალური შესაძლებლობების გაძლიერება სისტემების მართვის, ექსპლოატაციისა და მოვლა-შენახვის მიმართულებით

პროექტი დააფინანსებს:

(ა) *მოვლა-შენახვის მართვის გაუმჯობესება* – მომზადდება შიდასამეურნეო სისტემების, ზედა რიგის ინფრასტრუქტურის და კაშხლების მოვლა-შეკეთების გეგმების მომზადების სახელმძღვანელო და მელიორაციის კომპანიის თანამშრომლებს ჩაუტარდება შესაბამისი სწავლებები; (ბ) *წყალმომარაგების მართვის გაუმჯობესება* – ტექნიკური დახმარება კულტურების წყალმოთხოვნილების გაანგარიშების მოწინავე მეთოდების დანერგვაში, რწყვის გრაფიკების შედგენაში, წყლის მიწოდების მონიტორინგში და სამელიორაციო კომპანიის პერსონალის ტრეინინგი ამ საკითხებში. კომპიუტერული პროგრამები კულტურების წყალმოთხოვნილების გასაანგარშებლად (მაგალითად FAO-ს Crop Wat), კომპიუტერების განახლება-გაუმჯობესება და წყალმომარაგების დაყენება პროექტის შერჩეულ ფართობებზე წყლის მიწოდების გასაუმჯობესებლად. (გ) *საირიგაციო მომსახურების გეგმები და მომსახურების ხელშეკრულებები* – ტექნიკური დახმარება საირიგაციო მომსახურების გეგმების სახელმძღვანელოს და თითოეულ სისტემაზე სამელიორაციო კომპანიასა და მის კლიენტებს შორის მომსახურების ხელშეკრულების მოსამზადებლად და სამელიორაციო კომპანიის პერსონალის ტრეინინგი ამ საკითხებში. მომსახურების ხელშეკრულებებში განსაზღვრული იქნება წყლის მიწოდების და მოვლა-შეკეთების სტანდარტები, რომლებიც წარმოადგენს გადახდების და დავების მოგვარების მექანიზმის საფუძველს. *ანგარიშების (დ) გამოწერის სისტემის გაუმჯობესება* – პროგრამული უზრუნველყოფის და კომპიუტერული ტექნიკის განახლება-გაუმჯობესება ანგარშების გამოწერის და ფინანსური მართვის სისტემის გასაუმჯობესებლად და პერსონალის ტრეინინგი ამ გაუმჯობესებული სისტემით სარგებლობის საკითხებში.

საქართველოს მელიორაციის კომპანიის მანქანა-აღჭურვილობის განახლება

პროექტი აფინანსებს აღჭურვილობის შესყიდვას (მათ შორის ექსკავატორები, ბულდოზერები, მცირე სატვირთო მანქანები, ტექმომსახურების ავტომობილები, კომპრესორები, GPS მოწყობილობები, არხსათხრელები და სხვა), ოფისის აღჭურვილობის და პროექტის საირიგაციო სისტემების მომსახურებისთვის

საჭირო სხვა აღჭურვილობის შესყიდვა. ასეთი ტექნიკური აღჭურვილობის მოთხოვნა დამყარებული იქნება მელიორაციის კომპანიის მიერ შემუშავებულ მათი გამოყენებისა და მოვლა-შენახვის გეგმაზე.

შერჩეული საირიგაციო სისტემებისათვის ოპერირების, მოვლა-შენახვისა და ფინანსური გეგმების მომზადება

პროექტი ეხმარება საქართველოს მელიორაციას თითოეული საირიგაციო სისტემისათვის ოპერირების, მოვლა-შენახვისა და ფინანსური გეგმების მომზადებაში, იმისათვის რომ მინიმუმამდე იქნას დაყვანილი რეაბილიტირებული სისტემების არაადეკვატური მართვისა და არასათანადო მოვლა-შენახვის რისკები. გეგმები მოიცავენ შიდა სამეურნეო სისტემების მოვლა-შენახვის ღონისძიებებს. გეგმა მოიცავს: (ა) ოპერირებისა და მოვლა-შენახვის გრაფიკი; (ბ) შიდა-სამეურნეო ქსელის ოპერირებისა და მოვლა-შენახვის ხარჯები, რომელიც თავის მხრივ ასახული იქნება მელიორაციის კომპანიის წლიურ ფინანსურ გათვლებში; (გ) ოპერირებისა და მოვლა-შენახვის ხარჯებში ფერმერებისგან მიღებული გადასახადებისა და მთავრობის სუბსიდიების წილის გაანგარიშება.

შპს „საქართველოს მელიორაციის“ 2015-2016 წლების ანგარიშების მომზადება

პროექტი დაეხმარა „საქართველოს მელიორაციის“ 2015-2016 წლების საოპერაციო გეგმების მომზადებაში. გეგმა განსაზღვრავდა მელიორაციის კომპანიის მომსახურების მიზნებს, კლიენტთა ბაზის დაგეგნილ გაფართოებას, ორგანიზაციულ სტრუქტურას, ადამიანურ რესურსებს, აქტივების მოთხოვნებს, მართვის სისტემებს და ბიზნეს გეგმისათვის საჭირო ფინანსურ მოთხოვნებს. გეგმაში აგრეთვე ასახულია ამ ქვე-კომპონენტის ფარგლებში განხორციელებული სხვა საქმიანობებში გამოკვეთილი ძირითადი მიმართულებები.

შიდასამეურნეო სისტემებისთვის წყლის მიწოდების ინსტიტუციონალური მექანიზმი – შიდასამეურნეო სისტემების წყლის მიწოდებას დღეისათვის ახორციელებს საქართველოს მელიორაცია. თუმცა წყლის მიწოდება საკმაოდ მრავალრიცხოვან მცირე ფერმერებამდე საკმაოდ გამოწვევაა. პროექტი დაეხმარება კომპანიას ამ გარდამავალ პერიოდში გაუმჯობესდეს წყლის მიწოდება შიდა სამეურნეო ქსელებისათვის ფერმერთა ფართო ჩართულობის მეშვეობით.

პროექტი გამოავლენს შიდა სამეურნეო ქსელების მართვისა და მფლობელობის ინსტიტუციონალურ ვარიანტებს, რომლებიც დაფუძნებული იქნება საერთაშორისო გამოცდილებაზე, რაც აგრეთვე გულისხმობს წყალმომხმარებელთა ორგანიზაციების (წმო) შექმნა-განვითარებას. აგრეთვე განხილული იქნება ის ვარიანტიც, რომელიც გულისხმობს მართვის არსებულ სისტემას ან ახალ კერძო ან სახელმწიფო სტრუქტურის ოპერირებას (მათ შორის „საქართველოს მელიორაციასაც“). პროექტი განიხილავს ორივე ვარიანტს შემდეგი საკითხების გათვალისწინებით, კერძოდ: (ა) ინფრასტრუქტურის მესაკუთრე; (ბ) ფუნქციები, რომლებიც უნდა განახორციელონ ამ ორგანიზაციებმა (წყლის

მიწოდება/განაწილების, მოვლა-შენახვის, მომსახურების გადასახადის შეგროვების გათვალისწინებით); (გ) ოპერირებისა და მოვლა-შენახვის დაფინანსება. აგრეთვე განხილული იქნება ის საკანონმდებლო ინიციატივები, რომლებიც საჭიროა შიდა-სამეურნეო სისტემების მართვისათვის.

შიდა სამეურნეო სისტემების მართვის ვარიანტების შერჩევის პროცესში, პროექტი უზრუნველყოფს, რომ მაქსიმალურად იყოს გათვალისწინებული წყალმოსარგებლების (ქალებისა და მოწყვლადი ჯგუფების გათვალისწინებით) ინტერესები; ეს მოხდება სოციალური მობილიზაციის პრაქტიკის გამოყენებით, ადგილებზე გაიმართება კონსულტაციები სხვადასხვა ვარიანტებზე ადგილობრივი მიწათმოსარგებლების მაღალი ჩართულობით და აგრეთვე ადგილობრივი მმართველობითი ორგანოების მონაწილეობით.

თითოეული შიდა-სამეურნეო ქსელის მართვის სისტემა ჩამოყალიბებული უნდა იყოს სარეაბილიტაციო სამუშაოების დაწყებამდე (გარდა კრიტიკული მონაკვეთებისა), ეს ნიშნავს, რომ:

(ა) შიდა სამეურნეო ქსელის მეპატრონე ორგანიზაცია განსაზღვრული უნდა იყოს და თუ საჭიროება მოითხოვს ქონება გადაცემული უნდა იყოს'

(ბ) შიდა სამეურნეო ქსელის მეპატრონე ორგანიზაცია იურიდიულად დარეგისტრირებული უნდა იყოს

(გ) შიდა სამეურნეო ქსელის მეპატრონე ორგანიზაციის უნდა ჰქონდეს ნათლად განსაზღვრული ორგანიზაციული სტრუქტურა, მართვის სისტემა, და მმართველი პერსონალი დანიშნული უნდა იყოს

(დ) შიდა სამეურნეო ქსელის ოპერირების, მართვისა და მოვლა-შენახვის გეგმა მომზადებული უნდა იყოს, რომელიც უნდა მოიცავდეს: (ა) ოპერირებისა და მოვლა-შენახვის გრაფიკს; (ბ) შიდა სამეურნეო ქსელის ოპერირების, მართვისა და მოვლა-შენახვის სავარაუდო ღირებულებას, რომელიც თავის მხრივ გათვალისწინებული უნდა იყოს სისტემის მეპატრონე ორგანიზაციის ბიუჯეტში; (დ) ოპერირებისა და მოვლა-შენახვის ხარჯებში ფერმერთა გადასახადებიდან და მთავრობის სუბსიდიებიდან მიღებული თანხების კონტრიბუციის დადგენას

(ე) ხელშეკრულება გაფორმებული უნდა იყოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და შიდა-სამეურნეო ქსელის მეპატრონე ორგანიზაციას შორის, რომელშიც განსაზღვრული იქნება შესაბამისი ვალდებულებები რეაბილიტაციის, ოპერირების, მოვლა-შენახვის და დაფინანსების თაობაზე.

(ვ) წლამომხმარებლებთან ჩატარებული უნდა იყოს კონსულტაციები დეტალური დიზაინის ფაზაზე.

პროექტი აფინანსებს: (ა) შიდა-სამეურნეო ქსელების მართვისა და საკუთრების საკითხებთან დაკავშირებულ საკანონმდებლო ინიციატივების მომზადებას - კონსულტანტები, რომლებიც მოამზადებენ წესდებებს, შიდა-სამეურნეო ქსელების ორგანიზაციების, წმობების ჩათვლით, ორგანიზაციულ და მართვის სტრუქტურას, (ბ) ცნობიერების ამაღლების საქმიანობები შიდა-სამეურნეო ქსელების ორგანიზაციების - წმობების ჩათვლით შესახებ- სათანადო პროშურების

მომზადება/დაბეჭდვა, ფერმერებთან სათანადო სემინარების/შეხვედრების დაფინანსება, (გ) სოციალური მობილიზაცია და რჩევების უზრუნველყოფა შიდა-სამეურნეო სისტემებზე პასუხისმგებელ ორგანიზაციებისათვის - (დ) შიდა-სამეურნეო სისტემებზე პასუხისმგებელ ორგანიზაციებისათვის სათანადო სწავლებების ჩატარება - ორგანიზაციული განვითარების, იურიდიული საკითხების, მართვის, ოპერირების, მოვლა-შენახვის და ფინანსური მართვის საკითხებში, სადაც საჭირო იქნება „საქართველოს მელიორაციის“ წმობის ხელშეწყობის ჯგუფთან კოოპერირებით. (ე) საქართველოს მელიორაციის წმობის ხელშეწყობის ჯგუფის დახმარება - „საქართველოს მელიორაციის“ პერსონალისათვის ტრენინგების მასალების მომზადება შიდა-სამეურნეო სისტემებზე პასუხისმგებელ ორგანიზაციების განვითარების, იურიდიული საკითხების, მართვის, ოპერირების, მოვლა-შენახვის და ფინანსური მართვის საკითხებში. პროექტი შექმნის 6-8 კაციან ჯგუფებს საირიგაციო სისტემებზე, რომლებიც მჭიდროდ იმუშავენ „საქართველოს მელიორაციის“ წმობის მხარდამჭერ ჯგუფთან, რათა დაიგეგმოს და განხორციელდეს სავსე ღონისძიებები წყალმოსარგებლებთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან.

ქვე-კომპონენტი 1.3. მიწის მართვის სააგენტოს გაძლიერება (1 მლნ აშშ დოლარი)

2004 წლამდე საქართველოში მიწის რეგისტრაცია ტარდებოდა ყოველწლიურად, მიწა ნაწილდებოდა კატეგორიების/ დანიშნულების, საკუთრების ფორმის და მიწის რესურსების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების მიხედვით. მიწის ეროვნული ბალანსი (დოკუმენტი, რომელიც ასახავს მიწის რესურსების რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მაჩვენებლებს) დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის მიერ და მიწის გამოყენების რეკომენდაციები იქნა გამოცემული.

მიწის ინვენტარიზაცია ჩატარდა ადგილობრივი და ცენტრალური ხელისუფლების მიერ მკაცრად განსაზღვრული და განაწილებული კომპეტენციის/ფუნქციებზე დაყრდნობით. თუმცა, მთლიანი პროცესი ორგანიზაციულად მხარდაჭერილი იყო მიწის მართვის სახელმწიფო დეპარტამენტის მიერ.

2004 წელს საქართველოს მთავრობის მიერ ჩატარებული ინსტიტუციონალური რეფორმის შედეგად მიწის მართვის სახელმწიფო დეპარტამენტი გაუქმდა - მთავარი ინსტიტუცია რომელიც პასუხისმგებელი იყო მიწის ინვენტარიზაციის კოორდინაციაზე და მიწის ბალანსის მომზადებაზე. დეპარტამენტის ყველა ფუნქციიდან, მხოლოდ ის მოვალეობა რომელიც დაკავშირებული იყო მიწის რეგისტრაციის უფლებებთან და საკადასტრო ფუნქციებთან, გადაეცა საჯარო სამართლის იურიდიულ პირს - საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს. სხვა არანაირი სახელმწიფო უწყება არ არსებობდა, რომელიც მოახდენდა მიწის გამოყენების აღრიცხვა და შესაბამისად მიწის ბალანსის მომზადებას. შესაბამისად, 2004 წლიდან საქართველოში შეჩერებულია სასოფლო სამეურნეო დანიშნულების მიწის რეგისტრაცია და ბალანსის მომზადება.

დღეისათვის, ქვეყანაში არ არსებობს მიწის მართვასთან დაკავშირებული სანდო ინფორმაცია. მიწების დიდი ნაწილი არ არის დარეგისტრირებული საჯარო რეესტრის მიერ და შესაბამისად არ არის ცნობილი მიწის რა ნაწილი ეკუთვნის სახელმწიფოს და რა კერძო სექტორს. ამგვარად, სახელმწიფო ვერ ადგენს საზღვრებს სახელმწიფო და კერძო საკუთრების მიწებს შორის. უფრო მეტიც, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო არ ფლობს რეალურ ინფორმაციას სასოფლო-სამეურნეო, სახნავ-სათიბ (სადოვრებზე) და ა.შ. მიწებზე. ქვეყანაში მიწის რესურსებზე სრულყოფილი ინფორმაცია წარმოადგენს მიწის ბაზრის განვითარების, მიწის რაციონალური გამოყენების და მიწის პოლიტიკის განსაზღვრის საფუძველს.

დღევანდელი გამოწვევების გათვალისწინებით, 2019 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო მიწის კანონი - საქართველოს კანონი სასოფლო-სამეურნეო მიწის მდგრადი მართვისა და მიწის საკუთრების შესახებ, რომელიც ინიცირებას მოახდენს 2004 წელს შეჩერებული მიწის ინვეტარიზაციის პროცესის დაწყებას. ახალი კანონის მიხედვით, შეიქმნება მიწის მართვისა და მიწის გამოყენებაზე მონიტორინგის ეროვნული სააგენტო (საჯარო სამართლის იურიდიული პირი), რომელიც ოპერირებას დაიწყებს 2020 წლის 1 იანვრიდან. სააგენტო იქნება მიწის რესურსების ინვეტარიზაციაზე, მიწის ინფორმაციის სისტემის შექმნაზე და ყოველწლიური მიწის ბალანსის მომზადებაზე პასუხისმგებელი ორგანო.

ამ სფეროში მრავალწლიანი სიცარიელის გამო, ქვეყანა განიცდის გამოცდილი და კვალიფიციური ადამიანური რესურსების ნაკლებობას მიწის მართვის მიმართულებით. უფრო მეტიც, სამინისტრომ და ეხლად შექმნილმა სააგენტომ უნდ გაითვალისწინოს ახალი მეთოდოლოგიები და ტექნოლოგიური მიდგომები მიწის რეგისტრაციისა და მიწის ბალანსის შექმნის კუთხით. აღნიშნული სააგენტოს გაძლიერება საკმაოდ მნიშვნელოვანია მისი შეფასებისა და გამოყენების სისტემის შექმნისათვის. დაგეგმილი საქმიანობები მოიცავს: სახელმწიფო მიწის რესურსების თაობაზე სრულყოფილი და განახლებული ინფორმაციის სისტემისა და მიწის მობილური მომსახურების სისტემების შექმნას (ფერმერების, ინვესტორების და სხვა შესაძლებლობების შეფასება).

ქვე-კომპონენტი 1.4. საირიგაციო წყალსაცავების ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების მომზადება (1.4 მლნ აშშ დოლარი)

ქვე-კომპონენტის მიზანია საქართველოს აღმოსავლეთ რეგიონში საირიგაციო წყალსაცავების რეაბილიტაცია/მშენებლობისათვის სრულყოფილი ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების/ანალიზის მომზადება. პროგრამის მიზანია წყლის მომარაგების სისტემას დაემატოს წყლის შენახვის ელემენტი, რომელიც შესაბამისად უზრუნველყოფს უწყვეტი საირიგაციო წყლის მიწოდებას, საირიგაციო მომსახურების გაუმჯობესებას (ნაკლებ რისკიანობას კლიმატურ რისკებთან და ცვლილებებთან მიმართებაში). დაგეგმილია შემდეგი საქმიანობები: შეფასდეს, მოხდეს პრიორიტეტიზაცია და მომზადდეს წყალსაცავების მართვისა და განაწილების სრულყოფილი პროგრამა.

მე-2 კომპონენტი – მიწის ბაზრის განვითარება (12.35 მლნ აშშ დოლარი)

კომპონენტი დააფინანსებს მიწის რეგისტრაციის პროგრამის პილოტურ ფაზას იმისათვის, რომ მოხდეს მიწის რეგისტრაციის პოლიტიკისა და პროცედურების განსაზღვრა/გამოცდა, რომელიც შემდგომ გააჩენს შესაძლებლობას მიწების უმეტეს ნაწილზე მოხდეს უკვე არსებული საკუთრების ხელახლა რეგისტრაცია. ამ კომპონენტის განმახორციელებელი იქნება იუსტიციის სამინისტრო, კომპონენტის ყოველდღიუს მართვაზე პასუხისმგებელი იქნება საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო.

კომპონენტი მოიცავს სამ ძირითად მიმართულებას: (ა) *პოლიტიკისა და პროცედურების შემუშავება*, მიწის რეგისტრაციის ე.წ. გაიდლაინების მომზადება, მიწის რეგისტრაციის მეთოდოლოგიის შემუშავება, პოლიტიკის განსაზღვრა, დავების გადაწყვეტის პროცედურების შემუშავება; (ბ) *პილოტური რეგისტრაცია* დაახლოებით 40 არეალში (12 პილოტური არეალი + 26 საირიგაციო არეალი), რომელიც მოიცავს დაახლოებით 146,000 მიწის ნაკვეთს, რომელიც შეირჩა ქვეყანაში არსებული მიწის მართველობის კლასიფიკაციის მიხედვით; (გ) *მიწის რეგისტრაციის მონიტორინგის სისტემის განვითარება*, რომელიც გულისხმობს მიწის რეგისტრაციის მონიტორინგის სისტემისა და მისი ეკონომიკური შეფასების დიზაინს და განხორციელებას.

მე-3 კომპონენტი – პროექტის მართვა (3 მლნ აშშ დოლარი)

ქვე-კომპონენტი 3.1. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (1.95 მლნ აშშ დოლარი)

ამ კომპონენტის ფარგლებში დაფინანსდება 1 კომპონენტთან დაკავშირებული პროექტის მართვა, განხორციელების კოორდინაციის და ტექნიკური ზედამხედველობის, ფინანსური მართვის, შესყიდვების, მონიტორინგის, განხორციელების პროგრესზე ანგარიშგების ჩათვლით. *ქვე-კომპონენტი 3.2.* დააფინანსებს იგივე საქმიანობებს, რომელიც დაკავშირებულია 2 კომპონენტთან.

3. კანონმდებლობა და ინსტიტუციური მოწყობა

3.1. ინსტიტუციური მოწყობა

2006 წელს მთავრობის დადგენილებით გააუქმდა სამელიორაციო სისტემების მართვის დეპარტამენტი, მის ძირითად ფუნქციებში შედიოდა პირველადი და მეორე დანიშნულების საირიგაციო და სადრენაჟო სისტემების მართვა და ოთხი შეზღუდული პასუხისმგებლობის კომპანიის ჩამოყალიბება, რომელიც მენეჯმენტს გაუწევდა მესამე ხარისხის და არასასოფლო სამეურნეო დანიშნულების სისტემებს.

2001 წელს შეიქმნა სამელიორაციო მომსახურების კოოპერატივები, მაგრამ სუსტი მართველობის გამო სამელიორაციო კანონის საფუძველზე მთავრობამ მოახდინა მათი გარდაქმნა სამელიორაციო ასოციაციებად მელიორაციის კანონში ცვლილების შეტანის საფუძველზე. დაარსდა 259 სამელიორაციო ასოციაცია, რომელიც ემსახურებოდა 237,000 ჰა. მიწის ფართობს, არსებული ასოციაციებიდან 43 დაარსდა მსოფლიო ბანკის ირიგაციისა და დრენაჟის განვითარების პროექტის

ფარგლებში. 2005 წელს მთავრობამ შეწყვიტა საირიგაციო ასოციაციების ხელშეწყობა.

4 სახელმწიფო შპს შექმნილი იყო მათი შემდგომი პრივატიზაციის მიზნით და ისინი ფინანსურად დამოუკიდებლები უნდა ყოფილიყვნენ. აღნიშნულის მისაღწევად საჭირო იყო წყლის გადასახადის გაზრდა 12 ჯერ და იმ დროისათვის ამან შეადგინა ერთ ჰაზე 75 ლარი. სისტემა იყო ძალიან ცუდ მდგომარეობაში და შპს ებმა ვერ შეძლეს საირიგაციო სისტემის გარანტირებული მიწოდება. შედეგად, ურთიერთობა შპს ემსა და სამელიორაციო ასოციაციებს შორის გაუარესდა იქამდე, რომ 2008 წელს ფერმერებისგან წყლის გადასახადის შეგროვების დონე დაეცა 16% მდე. აღნიშნულმა მოდელმა კრაზი განიცადა, შემდეგი მიზეზების გამო: (ა) შპს ებე არ ფლობდნენ სათანადო ფინანსებს, რომ მოეწოდებინათ ინფრასტრუქტურისათვის; (ბ) მომხმარებლები იყვნენ ძალიან უკმაყოფილოები მიწოდებული მომსახურებით; (გ) არ არსებობდა კარგად ორგანიზებული კლიენტთა ფენა, რამაც თავისთავად გამოიწვია სამელიორაციო ასოციაციების დაშლა; (დ) წყლის მოსაკრებლის შეგროვების დონე იყო ძალიან დაბალი.

აღნიშნული 2 შპს პრივატიზაცია ვერ მოხდა, ვინაიდან არ იყო საკმარისი ინტერესი მათი შესყიდვის. 2012 წლის მარტში ეს 4 შპს გაერთიანდა 1 სახელმწიფო შპს კომპანიად „საქართველოს მელიორაცია“. მინისტრთა კაბინეტის 2013 წლის 29 იანვრის #122 ბრძანებულების საფუძველზე „საქართველოს მელიორაცია“ არის საქართველოში მთლიანად საირიგაციო და სადრენაჟო სისტემებზე პასუხისმგებელი ორგანო, რაც მოიცავს პირველად, მეორად და მესამე რიგის გამანაწილებლებსაც. ყველა ეს ინფრასტრუქტურა მოიცავს ყველაფერს, რასაც ადრე განკარგავდა სამელიორაციო ასოციაციები. შპს „საქართველოს მელიორაციის“ 100% წილის მფლობელია გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო. პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი საირიგაციო სისტემების ინვენტარიზაცია განხორციელებულია, თუმცა დეტალური დიზაინის პროცესში მაინც აუცილებელია ინვენტარიზაციის ჩატარება. თუმცა სხვა საკმაოდ ბევრი საირიგაციო სისტემა საჭიროებს ინვენტარიზაციას ქვეყნის მასშტაბით.

„საქართველოს მელიორაციის“ საქმიანობის ძირითადი მიმართულებებია:

- ა) წყალსარგებლობაზე და სამელიორაციო მომსახურებაზე, მომხმარებელთა (წყალმოსარგებლეთა) მოთხოვნების გათვალისწინებით, სამოქმედო ტერიტორიაზე კომპანიის საქმიანობის დაგეგმვა და განვითარების პერსპექტივების განსაზღვრა;
- ბ) მფლობელობაში არსებული სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მემვეობით, ფიზიკური და იურიდიული პირებისათვის სამელიორაციო მომსახურების (წყლის მიწოდება, ჭარბი წყლების მოცილება) გაწევა;
- გ) კანონმდებლობით განსაზღვრული საქმიანობების მიხედვით უზრუნველყოფს მელიორაციის მუშაობას და დაცვას, საძოვრების გაწყლოვანების სქემებს და დამოუკიდებელი ჰიდრაულიკური ნაგებობებს;
- დ) აფორმებს ხელშეკრულებებს ფიზიკურ და იურიდიულ პირებთან სამუშაოების შესრულებაზე, წყლის მიწოდებაზე, ჭარბი წყლის მოცილებაზე და სხვა სახის მომსახურებებზე;

ვ) კადრების გადამზადება და მათი კვალიფიკაციის ამაღლება, მათი კონფერენციებში, სემინარებზე და სხვა ღონისძიებებში მონაწილეობა;

ზ) კომპანიას უფლება აქვს განახორციელოს ნებისმიერი სხვა საქმიანობა, რომელიც არ ეწინააღმდეგება მოქმედ კანონმდებლობას, კომპანიის და პარტნიორის ინტერესებს;

ქვევით არის მოკლე ჩამონათვალი იმ დაწესებულებებისა, რომლებიც გარემოს დაცვის კუთხით პირდაპირ და ძირითადად კავშირშია პროექტის განხორციელებასთან.

ა) გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, მისი მელიორაციის პოლიტიკის დეპარტამენტის მეშვეობით წარმართავს შემდეგ საქმიანობებს:

ა) მელიორაციის სფეროს განვითარების ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მისი შესრულების კონტროლი;

ბ) განახორციელოს დაკვირვება და ინვენტარიზაცია სამელიორაციო სქემების მიხედვით დადგენილ სარწყავი მიწების და მისი მიმდებარე ტერიტორიების და განავითაროს მათი მონაცემთა ბაზა;

გ) მიწის რაციონალური გამოყენების, ნიადაგის კონსერვაციის, ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განსაზღვრა.

აგრეთვე საქართველოს გარემოსა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მანდატია ხელი შეუწყოს ქვეყანაში მდგრად განვითარებას გარემოს დაცვის კუთხით; გარემოს დაცვის გეგმის შემუშავება; სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, მიზნობრივი პროგრამების, სტრატეგიის განვითარება გარემოს დაცვის მდგრადი განვითარების მიზნისათვის, გარემოს დაცვის ეროვნული პროგრამების და მართვის გეგმის შემუშავება ბუნებრივი რესურსების და გარემოს დაცვის მდგრადი განვითარებისთვის. მიწის, წყლის, ატმოსფერული ჰაერის, ბიომრავალფეროვნების და გარემოში ბუნებრივი რადიაციული ფონის მონიტორინგი. საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული ლანდშაფტების და ეკოსისტემის, იშვიათი სახეობის ფლორისა და ფაუნის, რომელიც დამახასიათებელია მხოლოდ ამ ქვეყნისთვის, ატმოსფერული ჰაერის, წყლის, მიწის და წიაღისეულის დაცვა. სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება (რეგულაცია, რეგისტრაცია, ზედამხედველობა და კონტროლი) ნარჩენებსა და ქიმიკატებზე. საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ყველა ქმედების განხორციელება გარემოს დაცვის საკითხებში.

გ) საქართველოს რეგიონალური განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო

სამინისტროს მმართველოს სფეროს განეკუთვნება რეგიონალური განვითარების პოლიტიკა, საქართველოში წყლით უზრუნველყოფის განვითარების, მოსახლეობის წყლით მომარაგების სისტემების დანერგვისა და ხელშეწყობის

ლონისძიებათა განხორციელების უზრუნველყოფა. საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების ქსელის განვითარების, დაპროექტების საკითხებში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება.

დ) საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისია

კომისია არეგულირებს საირიგაციო წყლის გადასახადს. კომისიის მიერ დადგენილი გადასახადი ერთ ჰექტარზე არის 75 ლარი. აღნიშნული თანხა არ არის მორგებული არც სასოფლო-სამეურნეო კულტურაზე და არც რწყვის რაოდენობაზე ირიგაციის სეზონის განმავლობაში

3.2 საკანონმდებლო საფუძვლები

ქვევით განხილულია საქართველოს ის კანონები, რომელიც მიესადაგება GILMD პროექტის განხორციელებას :

საქართველოს კონსტიტუცია (1995, ბოლო ცვლილება შევიდა 2018 წელს)

საქართველოს გარემოსა და სოციალური დაცვის ლეგიტიმურობის საფუძველი არის საქართველოს კონსტიტუცია. საკონსტიტუციო მოთხოვნების შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზა გარემოს დაცვის მიმართულებით არის კანონი გარემოს დაცვის შესახებ)1996 წლის 10 დეკემბერი, შესულია ცვლილება). საკანონმდებლო ჩარჩოს ქვეშ არის შემუშავებული სხვა კანონები თუ ნორმატიული აქტები, რომლებიც აღწერილია ქვემოთ:

საქართველოს კონსტიტუციის 37 მუხლის თანახმად :

გარემოს შეფასების კოდექსი (2017 წლის 1 ივნისი), სრულყოფილად ეფექტური გახდა 2018 წლის 1 იანვრიდან. კოდექსი ადგენს გადარჩევის/განხილვის, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ახალ პროცედურებს, გადაწყვეტილების მიღების პირობებზე ანგარიშგების წესებს. კოდში ჩამოთვლილია ის საქმიანობები, რომლებიც საჭიროებენ გადაწყვეტილების მიღებას და გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარებას. ახალი კანონით შემოღებულია პროექტებისა და სტრატეგიული დოკუმენტებისათვის როგორც სტრატეგიული გარემოს შეფასების აგრეთვე ტრანსსასაზღვრო გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარების აუცილებლობა, რომელსაც შესაძლებელია ჰქონდეს ადგილი. კანონი აგრეთვე განსაზღვრავს წესებს და პროცედურებს, რომლებიც დაკავშირებული საზოგადოების ფართო ჩართულობაზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. კოდის მიღების შემდეგ 2 მნიშვნელოვანი კანონი, რომლენიც ეხება გარემოს დაცვის საკითხებს, შევიდა ძალაში 2018 წლის 1 იანვრიდან. ეს კანონებია: გარემოზე ზემოქმედების ნებართვისა და ეკოლოგიური ექსპერტიზის კანონები.

საქართველოს კანონი ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ (ივნისი 24, 2005)

ეს კანონი აწესრიგებს იმ საქმიანობებს, რომლებმაც შეიძლება ზიანი მიაყენონ ადამიანის სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას. კანონი ასევე აწესრიგებს ლიცენზიითა და ნებართვით რეგულირებულ სფეროს, განსაზღვრავს ლიცენზიისა და ნებართვის სახეების ამომწურავ ჩამონათვალს, ადგენს ლიცენზიისა და ნებართვის

გაცემის, მათში ცვლილებების შეტანის და მათი გაუქმების წესებს. კანონის მთავარი პრინციპია, რომ ლიცენზიისა და ნებართვის საჭიროების მქონე საქმიანობებმა უზრუნველყონ ადამიანების ჯანმრთელობის უსაფრთხოება, მოსახლეობის ცხოვრების პირობებისა და გარემოს უსაფრთხოება და აგრეთვე დაიცვას სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ინტერესები.

საქართველოს კანონი წყლის შესახებ (ოქტომბერი 16, 1997)

კანონი ადგენს საქართველოში წყლის გამოყენების ძირითად პრინციპებს, რომელიც მოიცავს წყლის დაცვასა და მოხმარებას. კანონის მიხედვით საქართველოში არსებული წყლის რესურსებს ფლობს სახელმწიფო და წყალი შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მხოლოდ მოხმარებისათვის. წყლის რესურსებზე სახელმწიფოს უფლების ნებისმიერ პირდაპირი თუ არაპირდაპირი დარღვევა აკრძალულია. არსებული წყლის რესურსების წყალაღებისა და დაცლის წესები რეგულირდება საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 3 იანვრის #17 დადგენილებით, რომელშიც შევიდა ცვლილება 2018 წლის 22 მაისს, განკარგულება #244. განკარგულება არეგულირებს წყალაღებასა და დაცვას წყლის ბუნებრივი ადგილებიდან ირიგაციისა და დრენაჟის საქმიანობებისათვის. განკარგულება ადგენს მოცულობას, რომელიც შეიძლება დაცლილი იყოს წყლის ღია სივრცეებში. დამატებით, განკარგულების დანართი 2 ადგენს ნორმებს, თუ როგორ უნდა მოხდეს წყალაღება წყლის რესურსებიდან.

საქართველოს კანონი ნიადაგის დაცვის შესახებ (მაისი 12, 1994) ამ კანონის მიზანს წარმოადგენს: უზრუნველყოს ნიადაგის საფარის მთლიანობა, ნაყოფიერების ზრდა და შენარჩუნება. კანონი განსაზღვრავს მიწათმოსარგებლეთა, მიწათმესაკუთრეთა და სახელმწიფოს მოვალეობა და პასუხისმგებლობა ნიადაგის დაცვისა და ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წარმოების პირობების შესაქმნელად; კანონი ადგენს ნიადაგში საფრთხის შემცველი ნივთიერებების ოდენობის ზღვარს და კრძალავს ნაყოფიერი მიწის ფენის გამოყენებას არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით ან სხვა სახის საქმიანობისათვის, რომელმაც შეიძლება დააზიანოს ნიადაგის რესურსები ან ხარისხი.

საქართველოს კანონი ატმოსფეროს დაცვის შესახებ (22 ივნისი, 1999) კანონი არეგულირებს ატმოსფეროს დაცვას ანთროპოგენური გავლენისგან. ინტენსიური ანთროპოგენური გავლენა მოიცავს ადამიანების მიერ გამოწვეულ ეფექტს, რომელმაც შეიძლება ნეგატიური გავლენა იქონიოს ადამიანის ჯანმრთელობაზე და გარემოზე. ეს კანონი არ ეხება დახურულ სივრცეში ჰაერის ხარისხს.

ნარჩენების მართვის კოდექსი (2014 წლის 26 დეკემბერი) ადგენს ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებულ საკანონმდებლო ბაზას და მიზანია შემცირდეს ნარჩენების წარმოქმნა ხელახალი გამოყენების/გადამუშავების გზით.

საქართველოს კანონი ველური ბუნების შესახებ (1996) კანონი უფლებამოსილებას აძლევს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაიცვას გარეული ცხოველები ნადირობაზე გაცემული ნებართვებისა და ლიცენზიების გზით, აგრეთვე სანადირო არეალების განსაზღვრით, ბრაკონიერობაზე კონტროლით და ა.შ.

საქართველოს კანონი წითელი წიგნის შესახებ (2003 წლის 6 ივნისი)- ადგენს საკანონმდებლო ბაზას გადაშენების პირას მყოფი ცხოველთა დაცვის თაობაზე, განსაზღვრავს წითელ წიგნში შესატან ცხოველთა ნუსხას. ეს კანონი ასახავს საქართველოს მიერ აღებულ ვალდებულებას „გადაშენების პირას მყოფი ფლორასა და ფაუნას შესახებ“ საერთაშორისო კონვენციის (3 მარტი, 1973) წინაშე.

საქართველოს კანონი აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევის წესის შესახებ (23 ივლისი, 1999) კანონი განსაზღვრავს წესებს, რომელიც იძლევა ექსპროპრიაციის უფლებას სახელმწიფო ინტერესებიდან გამომდინარე. ის აგრეთვე მოიცავს იმ საქმიანობების (პროექტების) ჩამონათვალს (ელექტროსისტემების და გადამცემების ჩათვლით) , რომლებიც შეიძლება საჭიროებდნენ ექსპროპრიაციას. აღნიშნული კანონი ადგენს ქონების ექსპროპრიაციის საბაზისო პრინციპებს და აღიარებს სრულყოფილ და სამართლიან კომპენსაციას წინასწარ.

საქართველოს შრომის კოდექსი (2010, ბოლო ცვლილება 2019) საქართველოში ადამიანური რესურსების მართვა რეგულირდება შრომის კოდექსით. კოდექსი არეგულირებს დამქირავებლოსა და დაქირავებულს შორის ურთიერთობას, მიუხედავად იმისა თუ სად მუშაობს დასაქმებული და როგორი საკუთრების ფორმაა ორგანიზაციაში. კანონი მხარს უჭერს ადამიანის უფლებების რეალიზაციას და თავისუფლებას უსაფრთხო სამუშაო გარემოს შექმნისა და სამართლიანი ანაზღაურების პირობებში.

საქართველოს კანონი სამუშაო ჯანმთელობაზე და უსაფრთხოებაზე (19 თებერვალი, 2019). კანონი ასახავს ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების სტანდარტებს კომპანიებსა და საწარმოებში. კანონი აგრეთვე განსაზღვრავს საქართველოს მოქალაქეების თანაბარ უფლებებს ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების მიმართულებით. კანონი აგრეთვე ადგენს რისკების შემცირების ნორმებს.

ქვემოთ ჩამონათვალი არის ძირითადი გარემოს დაცვის სტანდარტები წყლის, ნიადაგის, ნარჩენების და ა.შ. მართვის საკითხებში:

საქართველოს მთავრობის განკარგულება - გარემოზე მიყენებული ზიანის განსაზღვრის ტექნიკური რეგულაცია/მეთოდოლოგია - 2014

საქართველოს მთავრობის განკარგულება გარემოს დაცვის თაობაზე - 2014

საქართველოს მთავრობის განკარგულება ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვისა და გამოყენების იტექნიკური რეგულაცია - 2013

საქართველოს მთავრობის განკარგულება ნაგავსაყრელების მართვის, ოპერირების, დახურვის და შემდგომი მოვლა, ტექნიკური რეგულაცია - 2015

საქართველოს მთავრობის განკარგულება სასმელი წყლის ტექნიკური რეგულაციების დაწესების თაობაზე - 2014

საქართველოს მთავრობის განკარგულება ზედაპირული წყლების დაბინძურებისგან დაცვის თაობაზე ტექნიკური რეგულაციების დამტკიცების შესახებ - 2013

საქართველოს მთავრობის განკარგულება საცხოვრებელ შენობებსა და საზოგადოებრივ ადგილებზე აკუსტიკური ხმაურის ნორმების თაობაზე ტექნიკური რეგულაციების დამტკიცების შესახებ - 2017

შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალურ საკითხთა მინისტრის 2001 წლის #297/ნ ბრძანებულება ზედაპირული წყლების დაბინძურებისაგან დაცვის სანიტარული ნორმებისა და სტანდარტების დამტკიცების თაობაზე - 2001

ნიადაგის ქიმიური დაბინძურების ხარისხის შეფასების მეთოდოლოგიური სახელმძღვანელო (MG 2.1.7.004-02)

დასახლებებში ჰაერის დამაბინძურებლების კონცენტრაციის დასაშვები ნორმის და ჰიგიენის სტანდარტები (HN 2.1.6.002-01)

სამუშაო ადგილებზე, საცხოვრებელ შენობებში და საზოგადოებრივ ადგილებზე ხმაურის დასაშვები ნორმები (2.2.4/2.1.8 003/004-01)

სტანდარტების უმეტესი ნაწილი შესულია მთავრობის მიერ დამტკიცებულ სხვადასხვა ტექნიკურ რეგულაციებში. ტექნიკური რეგულაციები წარმოადგენს „ნორმატიული აქტის შემადგენელ ნაწილს“ ნორმატიული აქტების შესახებ კანონის (2009) 7(9) მუხლის მიხედვით. ტექნიკური რეგულაციებისადმი მოთხოვნები განსაზღვრულია საქართველოს კანონში „პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსი“ (2002). აღნიშნული კოდექსის მიხედვით „ნებისმიერი სახის სავალდებულო აქტი, რომელიც შეიცავს ტექნიკურ სტანდარტებს, მიღებული უნდა იყოს „ტექნიკური რეგულაციების“ ფორმით.

მიღებული ტექნიკური რეგულაციები, როგორც ნებისმიერი სხვა ნორმატიული აქტი, რომელიც შეიცავს ტექნიკურ სტანდარტებს დარეგისტრირებული უნდა იყოს ტექნიკური რეგულაციების რეესტრში, რომელსაც ფლობს იუსტიციის სამინისტრო.

საქართველო არის შემდეგი საერთაშორისო იურიდიული ინსტრუმენტების, რომლებიც ეხება გარემოს დასაცვისა და სოციალურ საკითხებს, მონაწილე მხარე

- ევროპის სოციალური წესდება, 1965
- არქეოლოგიური მემკვიდრეობის დაცვის ევროპული კონვენცია, 1992
- არქიტექტურული მემკვიდრეობის ევროპული კონვენცია, 2003
- ველური ბუნების და ბუნებრივ მობინადრეთა დაცვის ევროპული კონვენცია, ბერნი, 1979
- ევროპის ლანდშაფტის კონვენცია, 2000

- ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონვენცია, 1992
- ბიო უსაფრთხოებისა და ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კარტაგენას კონვენცია, 2000
- გაუდაბნოების კონვენცია, 1994
- კლიმატის ცვლილების კონვენციის ჩარჩო, 1992
- კლიმატის ცვლილების კიოტოს კონვენცია, 1997
- კონვენცია გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ ორჰუსის კონვენცია 1998
- ოზონის ფენის დაცვის ვენის კონვენცია, 1985
- ოზონის ფენის დამშლელი ნივთიერების მონრეალის კონვენცია, რომელშიც ცვლილება შევიდა ლონდონში 1990 წელს, ვენაში 1995 წელს, მონრელაში 1997 წელს და პეკინში 1999 წელს.
- ტრანსსასაზღვრო ჰაერის დაბინძურების ჟენევის კონვენცია, 1979
- საშიში ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო კონტროლი და მათი განთავსება, ბაზელის კონვენცია, 1989
- მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლების კონვენციამ სტოკჰოლმი, 2001
- საერთაშორისო ვაჭრობაში გარკვეული სახის საშიში ქიმიკატებისა და პესტიციდების როტერდამის კონვენცია, 1998
- გარეული გადამფრენი ჯიშების კონსერვაციის კონვენცია, 1979
- შეთანხმება ღამურების კონსერვაციის თაობაზე ევროპაში, 2001
- შეთანხმება აფრიკულ-ევრაზიული გადამფრენი ჩიტების კონსერვაციის თაობაზე, 2001
- მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობისა და ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვის პარიზის კონვენცია, 1972

საქართველომ მოახდინა 17 საერთაშორისო შრომის ოგანიზაციის კონვენცია, მათ შორის არის 8 ფუნდამენტალური კონვენცია:

- იძულებითი შრომითი კონვენცია, 1930
- ასოციაციების თავისუფლებისა და კონვენციის ორგანიზების უფლებების დაცვა, 1948
- კოლექტიური გარიგების კონვენციის გარიგების უფლება, 1949

- თანაბარი ანაზღაურება კონვენცია, 1951
- იძულებითი შრომის კონვენციის გაუქმება, 1957
- დისკრიმინაცია (დასაქმებისა და დაქირავების კონვენცია), 1958
- მინიმალური ასაკის კონვენცია, 1973
- ბავშვთა ყველაზე უარესი ფორმის კონვენცია, 1999

4. ტექნიკური და გარემოს დაცვითი სტანდარტები და დებულებები

4.1. მსოფლიო ბანკის უსაფრთხოების პოლიტიკა

WB OP 4.01 გარემოს ზემოქმედების შეფასება გულისხმობს გარემოს უსაფრთხოების პოლიტიკის ჩარჩო-პროგრამას. ეს პოლიტიკა მნიშვნელოვანია პოტენციურად მავნე ეკოლოგიური და სოციალური შედეგების გამოვლენის და შემცირებისათვის. აღნიშნულ პოლიტიკას ენიჭება განსაკუთრებული მნიშვნელობა პროექტის მომზადებისა და დამტკიცების პროცესში. მსოფლიო ბანკი ახორციელებს სკრინინგს თითოეული პროექტის, იმის დასადგენად თუ რამდენად დიდია გარემოზე ზემოქმედების ალბათობა და დასჭირდება თუ არა პროექტის სხვა უსაფრთხოების პოლიტიკის გამოყენება. მსესხებელი ვალდებულია გაითვალისწინოს ყველა შეფასება დადგენილი უსაფრთხოების პოლიტიკით და მსოფლიო ბანკის თანამშრომლების ზოფადი რჩევებით. ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის ფარგლებში უსაფრთხოების პოლიტიკა და მისგან გამოწვეული შედეგები მოცემულია ქვემოთ მოყვანილ ცხრილში:

საოპერაციო პოლიტიკა	მაჩვენებლები
გარემოსდაცვითი შეფასება (OP 4.01)	თუ პროექტს აქვს მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზეგავლენა ცოცხალი გარემოს რომელიმე მნიშვნელოვანი სახეობის გავრცელების არეალზე.
პესტიციდების მართვა (OP 4.09)	თუ იგეგმება პესტიციდების შექმნა; თუ პროექტი ახდენს გავლენას პესტიციდების მართვაზე და შესაძლებელია დადგეს ზიანი, თუნდაც იმ შემთხვევაში როდესაც პროექტის ფარგლებში არ არის გათვალისწინებული პესტიციდების შექმნა. ეს გულისხმობს თუ პროექტის შედეგად შესაძლოა მნიშვნელოვნად გაიზარდოს პესტიციდების გამოყენება, რაც შესაბამისად გაზრდის ჯანმრთელობის ან გარემოს დაზიანების რისკს, (ა) შენარჩუნდეს ან გაფართოვდეს პესტიციდების მართვის არსებული პრაქტიკა, რომელიც არ არის მდგრადი, არ არის დაფუძნებული IPM მიდგომაზე, და ან არ იწვევს ჯანმრთელობის და გარემოს სერიოზულ ზიანს.

იძულებითი განსახლება (OP 4.12)	ფიზიკური გადაადგილება და მიწის დაკარგვა გავლენას ახდენს (ი) თავშესაფრის დაკარგვაზე; (იი) აქტივების და მასთან წვდომის დაკარგვა; (იიი) შემოსავლის წყაროს დაკარგვა, როდესაც დაზარებული ან არდაზარალებული ადამიანები იძულებულნი არიან შეიცვალონ საცხოვრებელი ადგილი;
მკვიდრი მოსახლეობა (OP 4.10)	თუ პროექტის განხორციელების არეალში ცხოვრობს მკვიდრი მოსახლეობა და პროექტმა შეიძლება იქონიოს უარყოფითი ზეგავლენა მათ განვითარებაზე და როცა მკვიდრი მოსახლეობა არის ძირითადი ბენეფიციარი;
უსაფრთხოების დამბები (OP 4.37)	თუ პროექტის თავისებურება მოითხოვს მაღალი კაშხლების მშენებლობას (15 მ დამაღალი) ან მაღალი რისკის მქონე კაშხლების მშენებლობას; იმ შემთხვევაში თუ პროექტი დამოკიდებულია არსებულ კაშხლებზე ან კაშხლების მშენებლობაზე;.
პროექტები საერთაშორისო წყალსავალ გზებზე (OP 7.50)	თუ პროექტი ეხება საერთაშორისო წყალსავალ გზებს როგორცაა: მდინარე, არხი, ტბა, ნებისმიერი მსგავსი სახეობის წყლები რომელიც გადის ორი სახელმწიფოს ტერიტორიაზე; ნებისმიერი ყურე, სრუტე, რომელიც გადის ორი სახელმწიფოს ტერიტორიაზე; თუ ერთი სახელმწიფოს ტერიტორიაზე აღიარებული ღია ზღვაში აუცილებელი კომუნიკაციის არხი და სხვა სახელმწიფოს საზღვართან მდებარე მდინარის კალაპოტი.

4.2. ეროვნული გარემოს დაცვის კანონმდებლობის შედარება მსოფლიო ბანკის მოთხოვნებთან

საქართველოს გარემოს დაცვის კანონმდებლობის მოთხოვნები ძირითადად ედრება მსოფლიო ბანკის პოლიტიკის მიდგომებს. თუმცა, არსებობს რიგი განხვავებები ადგილობრივ კანონმდებლობასა და მსოფლიო ბანკის პოლიტიკის მოთხოვნებს შორის, ყველაზე მნიშვნელოვანი განხვავებები თავმოყრილია ქვევით: საქართველოს გარემოს ზემოქმედებაზე შეფასების კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს გარემოს დაცვის კუთხით იმ საქმიანობის ჩამონათვალს ა, ბ, და გ კატეგორიებად, როგორც არის ეს განხილული OP/BP 4.01 დოკუმენტში. საქართველოს კანონი ერთმანეთისგან განასხვავებს საქმიანობებს, რომელსაც მოითხოვს და არ მოითხოვს EIA. პროექტის ფარგლებში არ დაფინანსდება ისეთი სახის სარეაბილიტაციო სამუშაოები, რომელიც მოითხოვს სახელმწიფო ეკოლოგიურ ექპერტიზას., რომლებიც ადგილობრივი კანონმდებლობით არ არის განსაზღვრული EMP და რა მოითხოვს რაიმე მოსამზადებელ სამუშაოებს, ასევე არ მოითხოვს, რომ EIA დოკუმენტში აღწერილი იყოს გარემოსდაცვითი შემარბილებელი ღონისძიებები და მათი შესრულებისათვის საჭირო მოთხოვნებს. საქართველო არის ორჰუსის კონვენციის მონაწილე მხარე და გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული ინფორმაციის გასაჯაროება უნდა მოხდეს ორჰუსის კონვენციის დებულებების შესაბამისად.

ქვემოთ მოცემულია საქმიანობები, რომლებიც რეგულირდება სამშენებლო ტექნიკური წესებითა და სტანდარტებით:

- ჰიდროტექნიკური (ჰიდრაულიკური) ნაგებობების საძირკვლები;
- ბეტონის და რკინაბეტონის კონსტრუქციები დამზადებული სქელი სილიკატური ბეტონისგა;
- ჰიდროტექნიკური ნაგებობები:
- სამშენებლო სამუშაოების ორგანიზება;
- გრუნტის სტრუქტურა, ძირითადი და ფუნდამენტი;
- იზოლაცია და დახშობა;
- კონსტრუქციების და ნაგებობების დაცვა კოროზიისგან;
- ავტობანები;
- ხიდები და მილსადენები;
- ტესტირების წესები;
- სამელიორაციო სქემები და სტრუქტურები;
- რკინაბეტონის კონსტრუქციების წარმოების სტადიები; ადგილზე დამზადებული რკინაბეტონის კონსტრუქციები და ნაკეთობები
- მეტალის კონსტრუქციები;
- ძირითადი მილსადენები;
- წარმოების ნორმატივები, სამშენებლო მასალის წარმოების ღირებულებები;
- მიწის გამოყოფის სტანდარტები სამელიორაციო არხებისთვის;

5. წინასწარი გარემოსდაცვითი და სოციალური კვლევა (სკრინინგი)

მსოფლიო ბანკი ატარებს წინასწარ გარემოსდაცვით კვლევას (სკრინინგს) ყველა შემოთავაზებული საინვესტიციო პროექტისთვის ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე მათი ზემოქმედების მასშტაბის და ხასიათის განსაზღვრის მიზნით. სკრინინგის წესები და პროცედურები აღწერილია მსოფლიო ბანკის 4.12 საოპერაციო პოლიტიკის დებულებებში (OP 4.01). პროექტის გარემოსდაცვითი კლასიფიკაცია ეფუძნება შემდეგ ფაქტორებს: ფართობის სენსიტიურობა, ზემოქმედების მასშტაბი, ხანგრძლივობა და სხვა. მსოფლიო ბანკის პოლიტიკის შესაბამისად არსებობს სამი გარემოსდაცვითი კატეგორია A, B და C.

GILMD პროექტი არ აფინანსებს ახალი საირიგაციო და სადრენაჟო სისტემების, ახალი კაშხლების ან წყალსაცავების მშენებლობას. დაგეგმილია არსებული ინფრასტრუქტურის აღდგენა და წყლის მიწოდების/დრენაჟის გაუმჯობესება იმ ფართობებზე, რომლებსაც ამჟამად ემსახურება ან წარსულში ემსახურებოდა საირიგაციო/სადრენაჟო სისტემები, აგრეთვე წყალდიდობის კონტროლის ნაგებობების გაუმჯობესება, რომლებიც დაიცავენ ირიგაციის სისტემების რეაბილიტაციაში განხორციელებულ ინვესტიციებს. აქედან გამომდინარე, GILMD პროექტის გარემოსდაცვითი რისკები საშუალოა. არ არის მოსალოდნელი, რომ ზემოქმედება გავრცელდება პროექტის ფართობის საზღვრებს მიღმა, იქნება სერიოზული ან შეუქცევადი. ამგვარად, OP/BP 4.01 „გარემოსდაცვითი შეფასების“ დებულებების შესაბამისად GILMD პროექტი მიეკუთვნება B კატეგორიას გარემოსდაცვითი კლასიფიკაციის მიხედვით. ვინაიდან პროექტის მომზადების ეტაპზე არ არის ცნობილი ყველა სარეაბილიტაციო სისტემა და მრავალ ფართობზე პროექტის გარემოსდაცვითი და სოციალური ზემოქმედება მსგავსი და პროგნოზირებადი იქნება, წინამდებარე ჩარჩო დოკუმენტი მომზადდა, როგორც კონკრეტული სისტემების დეტალური პროექტის მიღების შემდეგ

განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი ღონისძიებების სახელმძღვანელო. ეს ღონისძიებები ძირითადად მოიცავს კონკრეტული ფართობის გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების მომზადებას ამ გეგმების საკონტროლო ნუსხების გამოყენებით ან შეიძლება აუცილებელი გახდეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების მომზადება B კატეგორიის შედარებით მაღალი რისკის ოპერაციების შემთხვევაში. თუ შემოთავაზებული საქმიანობა კლასიფიცირებული იქნება როგორც A გარემოსდაცვითი კატეგორიის საქმიანობა, პროექტი მას ვერ დააფინანსებს და ის უარყოფილი უნდა იქნეს.

GILMD პროექტის საქმიანობისთვის შეიძლება საჭირო გახდეს მიწის დროებით/მუდმივი შექმნა, ოჯახების და ბიზნესების გადასვლა/გადატანა, ხეების/ნათესების განადგურება, რასაც მოჰყვება შემოსავლების დაკარგვა. საპროექტო გადაწყვეტილებები უნდა უზრუნველყოფდეს განსახლების მინიმუმამდე შემცირებას, მაგრამ შეუძლებელია მისი შესაძლებლობის მთლიანად გამორიცხვა. აქედან გამომდინარე, GILMD პროექტს ეხება OP/BP 4.12 „იძულებითი განსახლების“ დებულებები. განსახლების პოლიტიკის ჩარჩო დოკუმენტი ამჟამად მომზადების პროცესშია. ის წარედგინება დაინტერესებულ მხარეებს და მათთან ერთად იქნება განხილული. კონკრეტული ფართობის განსახლების სამოქმედო გეგმა მომზადდება დეტალური პროექტების შემუშავების და განსახლების საჭიროების განსაზღვრის შემდეგ. სამუშაოების ჩატარება დასაშვებია მხოლოდ განსახლების სამოქმედო გეგმის განხორციელების და ზემოქმედების ქვეშ მოხვედრილი პირებისთვის კომპენსაციის გაცემის შემდეგ.

მეორე კომპონენტის ფარგლებში, მიწების პილოტური სარეგისტრაციო პროცესს შეიძლება მოჰყვეს შემთხვევები, როდესაც მიწათმოსარგებლებმა გაზარდეს თავიანთი ნაკვეთები ანდა გამოიყენეს სახელმწიფო საკუთრების მიწები. საკუთრების უფლების ლეგალიზაციამ შეიძლება გამოიწვიოს ადამიანებისათვის სახელმწიფო საკუთრების მიწების დაკარგვა, რასაც თავის მხრივ უარყოფითი ეკონომიკური გავლენა ექნება. კომპონენტისათვის OP4.12 მოთხოვნების მიყენების ნაცვლად „ქვეყნის სისტემის“ მიდგომა იქნება გამოყენებული. ამ შემთხვევაში მოხდება „ქვეყნის სისტემის“ შეფასება (OP4.00 მიხედვით) მიწის რეფორმის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმისა და საოპერაციო სახელმძღვანელოს მიხედვით, რომელიც განსაზღვრავს პოლიტიკასა და სტრატეგიას, რათა მიწის დაკარგვის ასეთ შემთხვევებში არსებობდეს ინსტიტუციონალური მექანიზმი. მიწის რეგისტრაციის პილოტური პროცესები განწერილი იქნება სამოქმედო გეგმასა და საოპერაციო სახელმძღვანელოში, მას შემდეგ როდესაც მსოფლიო ბანკი დაადგენს რომ (ა) აღნიშნული დებულებების გამოიწვევს PO4.12 –ით გათვასლიწინებულ შედეგებს, და (ბ) მსესხებელს შეუძლია განახორციელოს ისინი მისაღები წესით.

OP 4.09 „პესტიციდების კონტროლის“ დებულებები ამოქმედდება, რადგან ზოგიერთო ურწყავი სასოფლო-სამეურნეო ფართობი კვლავ მოიწყვება GILMD პროექტის განხორციელების შედეგად. ეს გამოიწვევს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების განვითარებას და შესაბამისად, დაიწყება პესტიციდების გამოყენება. თუმცა არ არის აუცილებელი „პესტიციდების კონტროლის გეგმის“ შემუშავება, საჭიროა პესტიციდების უსაფრთხო გამოყენების ხელშეწყობა, პარაზიტების

კომპლექსური კონტროლის ჩათვლით, პესტიციდების მართვის საუკეთესო პრაქტიკის შემოტანა, პესტიციდების ინტეგრირებული მართვის ჩათვლით.

ზოგიერთი საირიგაციო სისტემა, რომლის რეაბილიტაციაც ჩატარდება GILMD პროექტის ფარგლებში, წყალს იღებს არსებული წყალსაცავებიდან. პროექტის ფარგლებში არ აშენდება ახალი წყალსაცავები, მაგრამ რადგან პროექტის მიერ დაფინანსებული ზოგიერთი სისტემის ფუნქციონირება დამოკიდებულია წყალსაცავების კაშხლების მდგრადობაზე, ამიტომ ამოქმედდება OP/BP 4.37 „კაშხლების უსაფრთხოების“ დებულებები.

ეს ნიშნავს, რომ ნებისმიერი სისტემა, რომლის რეაბილიტაციაც მოხდება პროექტის ფარგლებში და რომლებიც დამოკიდებულნი იქნებიან წყალსაცავებზე, აუცილებელი იქნება ამ წყალსაცავების ტექნიკური მდგომარეობის, მათი ფუნქციონირების რეჟიმის დეტალური შესწავლა. უფრო მეტიც, კაშხლების უსაფრთხოების დეტალური ანალიზი უნდა მოიცავდეს მდინარეების ჰიდროლოგიას 10,000 წლიანი წყალდიდობების გათვალისწინებით, ანალიზი აგრეთვე უნდა მოიცავდეს კაშხლების უსაფრთხოებისათვის საჭირო ფიზიკური სამუშაოებს, დამატებითი ტექნიკური აღჭურვილობის აუცილებლობას, გაფრთხილების სისტემის დამონტაჟებას. საჭიროა ერთგვარი საბჭოს შექმნა, რომელიც განიხილავს კაშხლების უსაფრთხოების საკითხებს. საქართველოს მთავრობა შექმნის ასეთი ტიპის საბჭოს, რომელიც აგრეთვე შეადარებს ეროვნული საკანონმდებლო ბაზისა და მსოფლიო ბანკის კაშხლების უსაფრთხოების პოლიტიკის მოთხოვნებს, მანამდე სანამ პროექტის ფარგლებში გაფორმდება სარეაბილიტაციო სამუშაოებზე კონტრაქტები.

OP/BP 7.50 აღმოსავლეთ საქართველოს საირიგაციო სისტემების დიდი ნაწილი, პროექტისთვის წინასწარ განსაზღვრული სისტემების ჩათვლით, წყალს იღებს საერთაშორისო მდინარეებისგან, როგორცაა მტკვარი და ალაზანი. დასავლეთ საქართველოში დრენირებული წყალი ჩაედინება მდინარეებში, რომლებიც შავ ზღვას უერთდება. პროექტის საქმიანობა არ გაზრდის წყალალღვას, რადგან ის შემოიფარგლება მხოლოდ არსებული სისტემების რეაბილიტაციით, მათი წყალალღვის გაზრდის გარეშე. აღნიშნულზე დაყრდნობით რიპარიანებთან კომუნიკაციის უფლება მინიჭებულ იქნა მსოფლიო ბანკის რეგიონალური ვიცე-პრეზიდენტის მიერ.

6. პოტენციური ზემოქმედება

პროექტი განხორციელდება მთელი ქვეყნის მასშტაბით. განხორციელების პირველ წელს სარეაბილიტაციო სამუშაოები ჩატარდება შიდა ქართლში, ქვემო ქართლში (ქარელის, თეთრიწყაროს და მარნეულის რაიონები) და კახეთში (საგარეჯოს და გურჯაანის რაიონებში).

GILMD პროექტის დადებითი და უარყოფითი გარემოსადაცვითი და სოციალური ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპებზე აღწერილია ქვემოთ.

6.1 ზემოქმედება მშენებლობის ეტაპზე

ზემოქმედება ლანდშაფტზე და ბიომრავალფეროვნებაზე. მშენებლობის პერიოდში შეიძლება დაზიანდეს მცენარეული საფარი ავტომობილების მოძრაობის და მიწის სამუშაოების გამო და ცხოველებზე ზემოქმედება მშენებლობის ხმაურის გამო. შემავსებლების კარიერიდან ან მდინარიდან მოპოვებამ შეიძლება გამოიწვიოს ფერდობების ან მდინარის ფსკერის ეროზია, მდინარეების ფლორაზე და ფაუნაზე ზემოქმედება, ლანდშაფტის დამახინჯება და სხვა.

ნაყარი და სამშენებლო ნარჩენები. სარეაბილიტაციო სამუშაოები გამოიწვევს ნაყარის და სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნას.

ხმაური, ვიბრაცია და გამონაბოლქვი აირები. სამშენებლო მასალების ტრანსპორტირების და მძიმე სამშენებლო ტექნიკის მუშაობის დროს წარმოიქმნება ხმაური, ვიბრაცია და გამონაბოლქვი აირი. სამშენებლო სამუშაოების დროს, როგორც წესი, ხდება არაორგანული მტვრის გავრცელება მიწის სამუშაოების და სატვირთო მანქანების დატვირთვა-გადმოტვირთვის შედეგად, მავნე აირების გამოყოფა სახიფათო ნივთიერებებისგან და დიზელის ძრავებისგან.

სამშენებლო მოედნიდან ჩამონადენით გამოწვეული დაბინძურება. ავტომობილებიდან ზეთის და საპოხი მასალების გაჟონვის, და სამშენებლო მასალების დასაწყობების ადგილებიდან გამოჟონილმა ნივთიერებებმა შეიძლება შეაღწიოს გრუნტის წყლებში ან წყალმომღებებში. იმავე შედეგები შეიძლება მოჰყვეს ავტომობილების და ტექნიკის არასათანადო ტექმომსახურებას. სამშენებლო მოედანზე ბეტონის ნარევის მოზმადებისას თხევადმა ნარჩენებმა შეიძლება დააბინძუროს ნიადაგი და წყალი, თუ ეს გამონაჟონი არ იქნა სათანადოდ გაწმენდილი.

არქეოლოგიურ ადგილებზე ზემოქმედება. მიწის სამუშაოების დროს არსებობს არქეოლოგიური ადგილების აღმოჩენის შეზღუდული რისკი. არსებული საირიგაციო და სადრენაჟო ქსელების ადგილას არ არსებობს კულტურული მემკვიდრეობის ადგილები.

უბედური შემთხვევები სამუშაო ადგილზე. პროექტის ფარგლებში განხორციელებული ფიზიკური სამუშაოები არ არის დაკავშირებული დიდ რისკთან მუშებისთვის და პერსონალისთვის. ძირითად საფრთხეს წარმოადგენს გაუმართავი ტექნიკის ექსპლუატაცია ან ტექნიკის ექსპლუატაციის წესების უგულვებელყოფა. მუშების დამცავი აღჭურვილობის არრასებობამ ან მისი არასათანადოდ გამოყენებამ შეიძლება გამოიწვიოს ტრავმები და სიკვდილიანობა.

სოციალური ზემოქმედება. ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის დროს კერძო მიწის ნაკვეთების დროებითმა და მუდმივმა გამოყენებამ შეიძლება გამოიწვიოს ნეგატიური სოციალური და ეკონომიკური ზემოქმედება. მოსალოდნელია მიწის უკანონოდ სარგებლობა არხების გასწვრივ. საექსპლუატაციო გზების გაწმენდისას ან ინფრასტრუქტურასთან მისასვლელის უზრუნველყოფისას შეიძლება აუცილებელი გახდეს გასხვისების ზოლის დაკავება. საირიგაციო და სადრენაჟო სისტემებზე სამუშაოების განხორციელებამ საირიგაციო/სადრენაჟო სეზონის დროს შეიძლება შეფერხდეს კლიენტებისთვის მომსახურების განხორციელება, რასაც მოჰყვება მათ ნათესებზე უარყოფითი ზემოქმედება.

6.2 ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე

ეკონომიკური ზემოქმედება. საირიგაციო და სადრენაჟო სისტემების რეაბილიტაციას, როგორც წესი, დადებითი ზემოქმედება აქვს სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულ სოფლის მოსახლეობაზე. რეაბილიტაციის მოსალოდნელი შედეგია ირიგაციის და დრენაჟის გაუმჯობესება დაახლოებით 33 500 ჰა–ზე. ირიგაციის გაუმჯობესება გამოიწვევს: (ა) სასოფლო–სამეურნეო საქმიანობის განახლებას მიტოვებული მიწებზე; (ბ) სასოფლო–სამეურნეო კულტურების მოსავლიანობის ზრდას; (გ) მაღალი ღირებულების კულტურების შემოტანა და შესაბამისად, ოჯახების შემოსავლების და ფულადის სახსრების მოძრაობის ზრდა. მე-2 კომპონენტის განხორციელება უზრუნველყოფს მიწაზე უფლებების გარანტირებას, მიწის გაყიდვის ან იჯარით გაცემის შესაძლებლობების ზრდას ფერმერებისთვის, რადგან მათი მიწის ღირებულება გაიზრდება ირიგაციის და დრენაჟის გაუმჯობესების საშუალებით.

წყლის გადასახადების ზრდა და გადასახადების ამოღების დაბალი პროცენტი. ბოლო 15–20 წლის განმავლობაში ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების მდგომარეობა მნიშვნელოვნად გაუარესდა, რაც გამოწვეული იყო არასწორი ექსპლუატაციითა და მართვით. აღნიშნულის შედეგად წყლის მომხმარებლებმა შეწყვიტეს წყლის გადასახადების გადახდა, ვინაინდა ისინი ვერ იღებდნენ შესაბამის მომსახურებას. პროექტის ინვესტიციებმა საირიგაციო და სადრენაჟო სისტემების მოდერნიზაციაში და რეაბილიტაციაში უნდა გამოიწვიოს გადასახადების გადახდის დონის გაზრდა. გაუმჯობესებული საირიგაციო სისტემები გამოიწვევს სოფლის მეურნეობის ეფექტურობის ზრდას, რა თავის მხრივ გაზრდის წყალმომხმარებლების შემოსავლებს. თუმცა ეს არის საშუალო ვადიანი პერსპექტივა. ჯერ ჯერობით გადასახადების მოგროვების დონე დაბალი რჩება, რაც გამოწვეულია სისტემების ცუდი მართვითა და ექსპლუატაციით. პროექტი თავის წვლილს შეიტანს აღნიშნულ საკითხში შემდეგი გზით: ა) ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების ეროვნული სტრატეგიის შემუშავება, რომელიც თავის მხრივ განსაზღვრავს წყლის ტარიფის პოლიტიკას; ბ) პროექტის ფარგლებში რეაბილიტირებული თითოეული სისტემისთვის ექსპლუატაციის და მოვლა–შეკეთების განფასებული გეგმა, რომელიც თავის მხრივ კავშირშია წყლის ტარიფის წარმოშობის სტრუქტურასთან (გ) შიდა ქსელების მართვის სისტემების გაუმჯობესება

კონკურენცია წყლით სარგებლობისთვის. GILMD პროექტის განხორციელება არ მოახდენს პირდაპირ გავლენას წყლისთვის კონკურენციაზე, რადგან პროექტის ფარგლებში სისტემების რეაბილიტაცია არ მოიცავს ამ სისტემებზე წყალაღების გაზრდას. ამის მიუხედავად, მომავალში რეაბილიტირებულ სისტემებზე შეიძლება გავლენა მოახდინოს წყლის მოხმარების ზრდამ ზედა ბიეფში ან ეკონომიკურმა განვითარებამ ქვედა ბიეფში, რის შედეგადაც გაიზრდება წყალმოთხოვნილება. სარწყავი სეზონის დროს საირიგაციო სისტემის ფუნქციონირების გამო წყლის მიწოდება შეზღუდული იქნება. ამან შეიძლება გამოიწვიოს კონფლიქტები წყალმომხმარებლებს შორის და ხელი შეუშალოს ზრდას, თუ თანამიმდევრულად არ განხორციელდება ბასეინის მართვის დაგეგმვა. ასევე პოტენციური კონფლიქტები შეიძლება წარმოიშვას ისეთ ადგილებში, სადაც

პროექტის ფარგლებში რეაბილიტირებული სისტემები მდებარეობს ისეთი სისტემების მეზობლად, სადაც არ განხორციელდა სარეაბილიტაციო სამუშაოები. ასეთი სახის კონფლიქტები შეიძლება აღმოიფხვრას შემდეგი ღონისძიებების მეშვეობით, (ა) ადგილებზე სახალხო განხილვების ჩატარება, სადაც დეტალურად იქნება განმარტებული ის კრიტერიუმები, რომლითაც შეირჩა ესა თუ ის საირიგაციო სქემა, ბ) სახალხო განხილვები ეროვნული სარეაბილიტაციო გეგმის ირგვლივ, სადაც განმარტებული იქნება, იმ სქემების შერჩევის საკითხები, რომელთა რეაბილიტაციაც დაგეგმილია.

ეროზია, დამლაშება და დაჭაობება. ჰიდროტექნიკური ნაგებობების და არხების გაფუჭებამ ან მათმა ამოვსებამ შეიძლება გამოიწვიოს წყლის გადმოდინება და მომსახურების ფართობის დატბორვა, რასაც შედეგად მოჰყვება ნიადაგის ეროზია. ეროზია შეიძლება გამოიწვიოს წყლის ჭარბმა მიწოდებამ მიშვებით მორწყვისას. ზოგიერთ ფართობზე, სადაც ხორციელდება მიშვებით მორწყვა, საჭიროა სადრენაჟო სისტემების მოწყობა ან მათი სათანადო ფუნქციონირების უზრუნველყოფა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ამგვარ ფართობებს დაჭაობება ემუქრება. მიშვებით მორწყვა ისეთ ფართობებზე, სადაც წყალი იოლად ჟონავს ნიადაგში, გრუნტის წყლების დონე მაღალია და ნიადაგის ქვედა მლაშე ფენებმა შეიძლება გამოიწვიოს სასოფლო-სამეურნეო მიწების დამლაშება. საქართველოში სარწყავი წყლის მინერალიზაციის დონე მისაღებია და არ ქმნის ნიადაგის ხარისხზე უარყოფითი ზემოქმედების საშიშროებას.

პესტიციდების გამოყენების ზრდა. საირიგაციო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია გაზრდის მოსავლიანობის და შეიძლება გამოიწვიოს მეურნეობის დივერსიფიკაცია და საბოლოო ჯამში სოფლად მოსახლე ოჯახების მიერ სოფლის მეურნეობიდან მიღებული შემოსავლების ზრდა. უკიდურესად დადებითი სოციალური ზემოქმედების გარდა, ირიგაციის აღდგენის შედეგად სასოფლო-სამეურნეო წარმოების გააქტიურებას, ახალი ნაკვეთების დამშავებას შეიძლება მოჰყვეს აგროქიმიკატების გამოყენების ზრდა. პესტიციდების შენახვა-გამოყენება რისკს უქმნის პესტიციდების გამომყენებელს, მომხმარებელს, რომელიც ყიდულობს ქიმიკატებით მოყვანილ პროდუქციას და ასევე შეიძლება დააზიანოს გარემო (ნიადაგი, ზედაპირული წყლები, გრუნტის წყლები და სხვა) საშიში ნივთიერებებით.

სარწყავი წყლის სისტემატიური ან ავარიასთან დაკავშირებული ხარისხის გაუარესება. სარწყავი წყლის წყალამღებების უმეტესობის ზედა ბიეფში არ არის განლაგებული დაბინძურების წყარო, ავტოაგისტრალები და დიდი ხიდები, სადაც შეიძლება მოხდეს სახიფათო ტვირთის გადამტანი ავტომილების ავარია. სარწყავი წყლის სისტემატიური დაბინძურების ერთადერთი წყარო საქართველოში არის მოპოვებითი მრეწველობა. ამ მრეწველობის მასშტაბები არ არის დიდი და შესაბამისად, წყლის დაბინძურების შემთხვევები მცირეა. ამის მიუხედავად, რისკი მაღალია, მით უმეტეს, რომ სამთო მრეწველობა საქართველოში არ საჭიროებს გარემოსდაცვითი ნებართვის გაცემას და არ არსებობს სარწყავი წყლის ხარისხის ოფიციალური სტანდარტები.

წყალაღების ან წყლის ეკოსისტემის დაზიანება წყალაღების და წყლის ჩაშვების შედეგად. სამელიორაციო კომპანია ფუნქციონირებს გარემოს დაცვის

სამინისტროს მიერ გაცემული წყალაღების ლიცენზიის საფუძველზე. ლიცენზიის გაცემა არ ეფუძნება წყალაღების გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას. არ არსებობს სახელმწიფო სტანდარტები ან ოფიციალურად მიღებული მეთოდოლოგია, რომლითაც განისაზღვრება წყლის ბუნებრივ ობიექტებში შესანარჩუნებელი წყლის ეკოლოგიური ხარჯის ოდენობა. არ არსებობს სახელმწიფო კონტროლი სასოფლო-სამეურნეო მიწებიდან ჩამონადენი წყლის ხარისხზე. აქედან გამომდინარე, არსებობს საირიგაციო სისტემის წყალაღების ან წყლის ჩაშვების მიერ მდინარის ეკოსისტემის დაზიანების საშიშროება.

წყალსაცავების კაშხლების დაზიანება ან მწყობრიდან გამოსვლა .

ამჟამად საქართველოში არის 34 მოქმედი კაშხალი (რომლებიც საირიგაციო მიზნებისთვის გამოიყენება). მათგან ყველაზე დიდია სიონის, თბილისის, ალგეთის, დალის მთის და ზონკარის. დალის მთის კაშხალი ამჟამად არ ფუნქციონირებს. ზონკარის კაშხალი განლაგებულია ცხინვალის რეგიონში. თბილისის, ალგეთის და სიონის კაშხლები გამართულ მდგომარეობაშია და ფუნქციონირებს. დანარჩენი კაშხლების მცირე ზომისაა. მათ სატუმბი სადგურები აწვდიდნენ წყალს და ამჟამად ეს კაშხლები არ ფუნქციონირებს.

ამჟამად კაშხლებზე არ არსებობს ადრეული გაფრთხილების და მონიტორინგის სისტემები.

2008 წელს დაიწყო სიონის და ალგეთის წყალსაცავებზე ადრეული გაფრთხილების და მონიტორინგის სისტემების მოწყობა. ეს სამუშაოები შეწყდა. ტბისი-კუმისის სისტემის რეაბილიტაციის დროს დაგეგმილია ალგეთის წყალსაცავზე ამ სამუშაოების დასრულება, ხოლო ქვემო სამგორის სისტემის რეაბილიტაციისას – სიონის წყალსაცავზე. კაშხლების დაზიანების ან მწყობრიდან გამოსვლის შემთხვევაში ამოქმედდება საგანგებო სიტუაციების მართვის დეპარტამენტი.

7. ზემოქმედების შემცირება

პროექტის მშენებლობის და ექსპლუატაციის ფაზების რისკების უმეტესობა ეფექტურად შეიძლება იქნეს შემცირებული და მოსალოდნელია მხოლოდ მცირე ნარჩენი ზემოქმედება. მშენებლობის და ექსპლუატაციის ფაზებისთვის განსაზღვრულია ზემოქმედების შემცირების ზომები. ამ ჩარჩო დოკუმენტში მოცემულია ზოგადი ზემოქმედების შემცირების ზომების ჩამონათვალი. კონკრეტული ფართობის გარემოსდაცვითი მართვის გეგმაში წარმოდგენილი იქნება ამ ჩამონათვალიდან შერჩეული ზომები, რომ ყველა გეგმა შეესაბამებოდეს კონკრეტულ სისტემას.

7.1 პროექტირების ფაზა

შერჩეული სისტემების რეაბილიტაციის პროექტირების დროს გათვალისწინებული უნდა იქნეს გარემოსდაცვითი და სოციალური ზემოქმედება პოტენციური უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად ან მინიმუმამდე შესამცირებლად. დეტალური საპროექტო დოკუმენტაცია უნდა მოიცავდეს წყლის ხელმისაწვდომობის ანალიზს და ეკოლოგიური წყლის ხარჯის მოცულობას, რომელიც შენარჩუნებული უნდა იყოს წყალამღებების ფუნქციონირებისას.

საბოლოო საპროექტო დოკუმენტაციის პაკეტი მოიცავს შემოთავაზებულ კარიერებს, სამშენებლო მასალების მიმწოდებლებს, რომლებიც ქვეპროექტის

სიახლოვეს მდებარეობს, გრუნტის და ნარჩენების დროებითი და საბოლოო საყრდენების სავარაუდო განლაგებას, მისასვლელის გზების, სამშენებლო ბანაკის, ავტომობილების და ტექნიკის მომსახურების ადგილების და საწყობების სავარაუდო მდებარეობას.

7.2 მშენებლობის ფაზა

ლანდშაფტის გაუარესება და ნიადაგის ეროზია. ლანდშაფტისთვის ყველაზე დიდ რისკს წარმოადგენს მიწის სამუშაოები, სამშენებლო მასალების კარიერიდან მოპოვების ჩათვლით. ამ სამუშაოებმა შეიძლება ასევე გამოიწვიოს ნიადაგის ეროზია. ამ უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად ან მინიმუმამდე შესამცირებლად გამოყენებული უნდა იქნეს შემდეგი პროცედურები:

- ნიადაგის ზედა ფენის მოცილება და ცალკე შენახვა მცენარეული საფარისგან თავისუფალ უახლოეს ადგილას;
- ამოღებული გრუნტის ნიადაგის ზედა ფენისგან ცალკე შენახვა მცენარეული საფარისგან თავისუფალ უახლოეს ადგილას;
- გათხრილი ტრანშეების ღია მდგომარეობაში დატოვების დროის მინიმუმამდე შემცირება;
- ამოღებული გრუნტის უკუჩაყრა სრული მოცულობით და ნარჩენის გატანა წინასწარ შეთანხმებულ ადგილას;
- სამუშაო უბანზე ნიადაგის ზედა ფენის აღდგენა და საჭიროებისამებრ მცენარეული საფარის ზრდის ხელშეწყობა;
- ფერდების სტაბილიზაციის მეთოდების გამოყენება (ტერასირება, დრენაჟი, გაბიონები, გამწვანება და სხვა) ეროზიისგან მიდრეკილი ციცაბო ფერდებისთვის;
- დაუშვებელია ხრეში ამოღება მდინარის ნაკადში. ხრეში ამორება მდინარიდან უნდა მოხდეს მდინარის ნაკადისგან მოშორებით და ეს აადგილი შემდეგ აღდგენილი უნდა იქნეს;
- არხების მოპირკეთების და მილების სათანადო მონტაჟის უზრუნველყოფა წყლის ფილტრაციის თავიდან ასაცილებლად არხების გასწვრივ.

ლანდშაფტის გაუარესება შეიძლება მინიმუმამდე იქნეს შემცირებული უკვე არსებული კარიერების და საყრდენების გამოყენებით. სამშენებლო ბანაკები, თუ ისინი საჭიროა, უნდა განთავსდეს ისეთ ადგილებში, სადაც მცენარეული საფარი მინიმალურია და დაშორებულია იმ ადგილებიდან სადაც ცხოველები ბინადრობენ.

ნარჩენების მართვა. სამშენებლო ნარჩენები და სხვა სამშენებლო ნაგავი დროებით შეინახება სამშენებლო მოედანზე გამოყოფილ სპეციალურ ადგილას და საბოლოოდ გატანილი უნდა იქნეს ადგილობრივ მმართველობის ორგანოებთან შეთანხმებულ მუნციპალურ ნაგავსაყრელზე. მიწის სამუშაოების და კარიერის მუშაობის შედეგად წარმოქმნილი ჭარბი მასალა ასევე გატანილი უნდა იყოს წინასწარ შეთანხმებულ ეკოლოგიურად სტაბილურ ადგილას. საქართველოს უმეტეს ნაწილებში არ არსებობს სპეციალური საყრდენები სახიფათო

ნარჩენებისთვის. ნახმარი საბურავები, ფილტრები, ზეთები და სხვა მსგავსი ნარჩენები მოხვდება მუნიციპალურ საყრდენებზე, თუ არ არსებობს მათი გადამუშავების ალტერნატივა.

ხმაური და გამონაბოლქვი. სამშენებლო მოედნის მტვერი მინიმუმამდე იქნება შემცირებული, განსაკუთრებით საცხოვრებელ ადგილებთან ახლოს. სამშენებლო მასალების და ნარჩენების ტარნსპორტირებისთვის გამოიყენება გადახურული სატვირთო მანქანები. მშრალ ამინდში სამუშაოები წყლით უნდა დაინამოს. ავტომობილები და ტექნიკა გაივლის რეგულარულ შემოწმებას, ტექნომსახურებას და აღჭურვილი იქნება გამონაბოლქვის მაყუჩებით ზედმეტი გამონაბოლქვის და ხმაურის თავიდან ასაცილებლად. დაუშვებელია ძრავის უქმ სვლაზე მუშაობა.

სამშენებლო მოედნიდან ჩამონადენის კონტროლი. ზეთის, საპოხი მასალების შესანახ და ავტომობილების ტექნომსახურების ადგილებში იატაკი უნდა იყოს გაუმტარი და შემოსაზღვრული იმგვარად, რომ არ მოხდეს ამ ნივთიერებების დაქცევა. თუ მოეწეობა მუშათა ბანაკი, ის აღჭურვილი უნდა იყოს სეპტიკური ავზებით ან ორმოებით, უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს კარგი სანიტარული პირობები და თავიდან უნდა იქნეს აცილებული წყლის და გრუნტის წყლების დაბინძურება. ბეტონსარეგ მოწყობილობას უნდა ჰქონდეს სათანადო პარამეტრების სალექარი, რომ მოხდეს მყარი ნაწილაკების დალექვა.

შემთხვევითი ნაპოვნი. მიწის სამუშაოების პროცესში არქეოლოგიური ნივთების აღმოჩენის შემთხვევაში, კონტრაქტორმა დაუყონებლივ უნდა შეწყვიტოს საქმიანობა და აცნობოს ამის შესახებ დამკვეთს. დამკვეთმა უნდა აცნობოს ისტორიული და კულტურული მონუმენტების დაცვის სააგენტოს და მიიღოს მისგან შემდგომი ინსტრუქციები. სამუშაოების განახლება დაშვებულია მხოლოდ ისტორიული და კულტურული მონუმენტების დაცვის სააგენტოსგან.

მუშების ჯანდაცვა და უსაფრთხოება. კონტრაქტორმა უნდა უზრუნველყოს სამშენებლო ტექნიკის და აღჭურვილობის გამართული მდგომარეობა. რთულ აღჭურვილობაზე მომუშავე მუშებს უნდა ჰქონდეთ სათანადო მომზადება და მკაცრად უნდა იცავდნენ ექსპლუატაციის წესებს. სამშენებლო მოედანზე მყოფი პერსონალი უზრუნველყოფილი უნდა იყოს დამცავი აღჭურვილობით და გაფრთხილებული უნდა იყოს მისი მუდმივად ხმარების აუცილებლობის შესახებ.

სოციალური ზემოქმედება. თუ საჭიროა მიწის შექმნა ან ადგილმონაცვლეობა, უნდა განხორციელდეს GILMD პროექტის განსახლების ჩარჩო დოკუმენტის დებულებები. თითოეული სამუშაოსთვის; პროექტების დამტკიცების და შეწყვეტის ოფიციალური თარიღის განსაზღვრის შემდეგ, საჭიროებისამებრ შემუშავდება განსახლების სამოქმედო გეგმა და განხილული იქნება ზემოქმედების ქვეშ მოხვედრილ მოსახლეობასთან ერთად. განსახლების სამოქმედო გეგმის მომზადება მოხდება ზემოქმედების ქვეშ მოხვედრილი მოსახლეობის მონაწილეობის საფუძველზე საქართველოს კანონმდებლობის და მსოფლიო ბანკის პოლიტიკის შესაბამისად. ზემოქმედების ქვეშ მოხვედრილ მოსახლეობის

კომპენსაციის პაკეტი მომზადდება განსახლების სამოქმედო გეგმის პრინციპების საფუძველზე და კომპენსაცია განხორციელდება კონკრეტულ უბანზე კონტრაქტორის მობილიზაციის დაწყებამდე. განისაზღვრება საჩივრების განხილვა–დაკმაყოფილების მექანიზმი კომპენსაციასთან ან პროექტის მიერ ჩამორთმეულ მიწასთან/აქტივებთან დაკავშირებული უთანხმოებების გადასაჭრელად. სარეაბილიტაციო სამუშაოები ძირითადად არასარწყავ სეზონში განხორციელდება (თუ არხები მუშა მდგომარეობაშია) წყალმომხამრებელთა ნაკლებად შეწუხების მიზნით. მწყობრიდან გამოსულ არხებზე სამუშაოებ შეიძლება წლის ნებისმიერ დროს ჩატარდეს.

7.3 ექსპლუატაციის ფაზა

წყალსარგებლობისთვის კონკურენციის მედიატორობა. წყალსარგებლობის პრიორიტეტების თანმიმდევრობა, რომელიც აღიარებულია საზოგადოების მიერ და რომელსაც იცავს მთავრობა, უპირატესობას ანიჭებს ჯერ სასმელი, შემდეგ სარწყავი და ბოლო სამრეწველო მიზნებისთვის წყლის მიწოდებას. ყველაზე მსხვილი სამრეწველო წყალმომხმარებლები არის ჰიდროელექტრო სადგურები. ზოგიერთი მცირე ჰიდროელექტრო სადგური წყალს იღებს იმავე რეზერვუარიდან, საიდანაც საირიგაციო სისტემა. ამ შემთხვევაში წყალმომხმარებლებს შორის ფორმდება ოფიციალური ხელშეკრულება. უმეტესად პრიორიტეტულ მომხმარებლად ითვლება საირიგაციო სისტემა, ხოლო ჰიდროელექტრო სადგური მეორადი მომხმარებელია. ზოგადად, საქართველოში არ არსებობს წყალსარგებლობასთან დაკავშირებული მძაფრი კონფლიქტები, ნაწილობრივ იმის გამო, რომ ქვეყნის უმეტეს ნაწილში ეს რესურსი უხვად არის და ასევე საირიგაციო ინფრასტრუქტურის ნაკლებობის გამო. ამის მიუხედავად მომავალი ეკონომიკური განვითარების და კლიმატის ცვლილების პირობებში შეიძლება გაიზარდოს წყალზე მოთხოვნა და შემცირდეს მისი მოცულობა. აქედან გამომდინარე, ახალ წყლის კანონში შეტანილი უნდა იყოს მდინარის ბასეინის მართვის პრინციპები და გაუმჯობესდეს წყალაღების და წყლის ჩაშვების მარეგულირებელი დებულებები. უფრო მეტიც ირიგაციის ეროვნული სტრატეგია, რომელიც მომზადდება პროექტის დახმარებით, უნდა განსაზღვრავდეს ჰიდროელექტრო სადგურებისა და მიერ წყლის მომხმარებელთა მიერ წყლის აღების საკითხებს. თითოეული ასეთი სქემისათვის უნდა მომზადდეს ინსტიტუციონალური განვითარების გეგმა, სადაც განწერილი იქნება ის ღონისძიებები, რომლითაც დარეგულირდება დისპუტები სხვადასხვა დონის წყალმომხმარებლებს შორის.

მომსახურების ეკონომიკური ხელმისაწვდომობის და რეაბილიტირებული სისტემების ექსპლუატაციის და მოვლა–შეკეთების უზრუნველყოფა. სამელიორაციო მომსახურება რეგულირდება საქართველოს კანონმდებლობით და შესაბამისი ნორმატიული აქტებით, ასევე შპს საქართველოს მელიორაციისა და წყალმომხმარებლებს შორის გაფორმებული ხელშეკრულებებით. ამჟამინდელი სამელიორაციო მომსახურების გადასახადი ვერ ფარავს სისტემების მოვლა–შეკეთების ხარჯებს და შესაბამისად, სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფს სუბსიდიებს.

სამელიორაციო სისტემების ექსპლუატაციის და მოვლა-შეკეთების ღონისძიებები რეგულირდება „სამელიორაციო სისტემების ტექნომსახურების წესებით“, რომლებიც დამტკიცებული იქნა სოფლის მეურნეობის სამინისტროს 25 ნოემბრის #2-2206 დადგენილებით. პროექტი ხელს შეუწყობს წყლის გადასახადის სისტემის გაუმჯობესებას, კერძოდ (ა) მომზადდება ირიგაციის ეროვნული სტრატეგის, რომელშიც განსაზღვრული იქნება წყლის სატარიფო პოლიტიკაც;(ბ) თითოეული სქემისათვის ექსპლუატაციისა და მოვლა-შენახვის გეგმის შედგენა სათანადო განფასებებით; (გ) შიდა ქსელების სისტემის მართვის გაუმჯობესება წყლის გადასახადის სისტემის ჩათვლით

კაშხლების უსაფრთხოება

ალგეთისა და სიონის კაშხლები წარმოადგენენ იმ ორ დიდი საირიგაციო კაშხალს, რომლებიც დღეისათვის ცნობილია, რომ პროექტის არეალში ხვდება. პროექტის განხორციელების დროს შეიძლება კიდევ სხვა კაშხლებიც დაემატოს. აღნიშნულ კაშხლებზე ადრე დაწყებული მონიტორინგისა და ადრეული გაფრთხილების სისტემის დამონტაჟება შეჩერდა. პროექტის საწყის ეტაპზე გათვალისწინებულია აღნიშნული კაშხლებზე (ტბისი-კუმისის შემთხვევაში ალგეთის წყალსაცავი, ქვემო სამგორის შემთხვევაში სიონის წვალსაცავი) ამ სისტემების მონტაჟი. პროექტში თუ კიდევ მოხდება ისეთი საირიგაციო სისტემების რეაბილიტაცია, რომლებიც წყალს იღებენ წყალსაცავებიდან, მაშინ აუცილებელი იქნება ამ წყალსაცავების დეტალური ტექნიკური უსაფრთხოება OP/BP 4.37 მიხედვით. აგრეთვე ადრეული გაფრთხილების სუსტემა, გადაუდებელი მზადყოფნისა და სამოქმედო გეგმა უნდა მომზადდეს თითოეული ასეთი შემთხვევისათვის. აგრეთვე უნდა მოხდეს კაშხლების ინსპექტირება და ანგრიშის წარდგენა საბჭოსათვის.

წყალსაცავის დაზიანების შემთხვევაში არსებობს სპეციალური ორგანო – გადაუდებელი და სასწრაფო სიტუაციების მართვის სააგენტო, რომელიც პასუხისმგებელია სათანადო ღონისძიებების განხორციელებაზე.

ეროზიის, დამლაშების, გაბიონების და დაჭაობების კონტროლი. საირიგაციო სისტემის მომსახურების ფართობზე ეროზიის აღსაკვეთად, საჭიროა სახნავი მიწების კულტივაციის დროს ეროზიის საწინააღმდეგო ღონისძიებების გატარება. ეს ღონისძიებები მოიცავს კულტურების თესვას ქანობის ჰორიზონტალურად, მჭიდრო თესვას, კვლების მოწყობას, კვლებით რწყვას. წყლის ფილტრაციის და გაჟონვის მინიმუმამდე შესამცირებლად, რომლებიც ეროზიის გამომწვევი სერიოზული მიზეზია, აუცილებელია საირიგაციო სისტემის სათანადო მოვლა-შეკეთება. არხების ამოვსება, ჰიდროტექნიკური ნაგებობების მწყობრიდან გამოსვლა შესაძლებელია რეგულარული შემოწმების და შეკეთების დროულად განხორციელების საშუალებით. წინააღმდეგ შემთხვევაში შეიძლება მოხდეს სასოფლო-სამეურნეო მიწების დატბორვა ან დაჭაობება. ჭარბი წყლის მიწოდებით გამოწვეული დაჭაობება მინიმუმამდე შემცირდება წყალმზომების მონტაჟის და ექსპლუატაციის საშუალებით და ეკონომიკურად გამართლებული წყლის გადასახადის დაწესებით. ეს პროცესი უკვე მიმდინარეობს და GILMD პროექტი

გააგრძელებს მის მხარდაჭერას. დიდი მნიშვნელობა აქვს ნიადაგის შესახებ მონაცემებს იმ ფართობების დასადგენად, სადაც დაუშვებელია მიწებით რწყვა დამლაშების ტავიდან ასაცილებლად. იმ ადგილებში, სადაც ნიადაგის ფიზიკური და ქიმიური მახასიათებლების და გრუნტის წყლების მაღალი დონის გამო, არ შეიძლება მიწებით რწყვა, გამოყენებული უნდა იქნეს რწყვის სხვა მეთოდები.

სარწყავი წყლის ხარისხის კონტროლი. სასოფლო-სამეურნეო მიწების ხარისხის ტოქსიკური ნივთიერებებით დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად, რეკომენდირებულია, რომ წყალმომარაგების უწყებამ მოიპოვოს და შეამოწმოს წყლის ხარისხის შესახებ ინფორმაცია ჰიდროლოგიური მონიტორინგის პოსტებიდან. თუ ტოქსიკური ნივთიერებების შემცველობა აჭარბებს სტანდარტს, „საქართველოს მელიორაციაში“ უნდა მიმართოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაბინძურების წყაროს აღმოსაჩენად, აღმოსაფხვრელად და ზარალის შესამცირებლად.

ეკოსისტემების დაცვა

„საქართველოს მელიორაციას“ აქვს ლიცენზია, რომლის მოქმედების ვადა იწურება 2015 წელს, მდინარეების აუზიდან წყლის აღებაზე, რომელსაც შემდეგ გამოიყენებს ირიგაციის სისტემებისათვის. ეს ლიცენზია წარმოადგენს წყლის მართვის ერთგვარ პირველად ინსტრუმენტს, თუმცა ის დამოკიდებულია უფრო წყლის მოთხოვნაზე და სისტემის საპროექტო შესაძლებლობებზე ვიდრე რაიმე მეცნიერულ გათვლებზე, რომელიც ეხება თუ რა რაოდენობის ეკოლოგიური წყალია საჭირო ეკოსისტემის შენარჩუნებისათვის. ამჟამად, საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო მუშაობს ეროვნული გარემოს დაცვის კანონმდებლობის ევრო კავშირის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანაზე. ახალი კანონის წყლის თაობაზე დამუშავების პროცესშია, აღნიშნული სამინისტრო ცდილობს, რომ შეიმუშაოს ახალი მეთოდოლოგია ეკოლოგიური წყალთან მიმართებაში. მოსალოდნელია, რომ ლიცენზიის ვადის გასვლის შემდეგ ლიცენზირების უფრო ახალი და გაუმჯობესებული პროცედურები იქნება ძალაში 2015 წლის შემდეგ. იგივე ეხება ჩასაშვები წყლის ხარისხსაც.

პესტიციდების გამოყენება და პარაზიტების კომპლექსური კონტროლის მეთოდები. საირიგაციო მომსახურების გაუმჯობესება სავარაუდოდ ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობის ინტენსიურობის ზრდას და რწყვის არარსებობის გამო მიტოვებული ფართობებზე სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის განახლებას. ეს გამოიწვევს სასუქების და პესტიციდების მოხმარების ზრდას. პესტიციდების გადაჭარბებული, საშიში და არასათანადო გამოყენებით გამოწვეული რისკის შესამცირებლად საზოგადოებრივი ჯანდაცვის და გარემოს მიმართ, ბენეფიციარი ფერმერები პროექტის მიერ ინფორმირებული იქნებიან პარაზიტების კომპლექსურის კონტროლის პრინციპების შესახებ. მათ გადაეცემათ პესტიციდების უსაფრთხოდ შენახვის და გამოყენების სახელმძღვანელო.

ზემოქმედების სოციალური გავლენების შემცირება

ნებისმიერი უარყოფითი სოციალური გავლენა, რომელიც შეიძლება გამოწვეული იყოს პროექტის პირველი კომპონენტის ფარგლებში წარმოქმნილი მიწის შეძენის ფაქტით, გადაწყვეტილ უნდა იქნეს ოპერირების ფაზამდე. მიწის შეძენით გამოწვეული ნეგატიური სოციალური გავლენა უნდა დარეგულირდეს განსახლების პოლიტიკის ჩარჩო დოკუმენტში აღწერილი კომპენსაციის პრინციპების მიხედვით შემუშავებული ე.წ. განსახლების სამოქმედო გეგმის ფარგლებში. აღნიშნული უნდა განხორციელდეს სამშენებლო ფაზის დროს. ოპერირების ფაზის დროს მოხდება განსახლების სამოქმედო გეგმის განხორციელების მონიტორინგი, რომელიც მოიცავს შემოსავლებისა და დასაქმებულობის დონის, ცხოვრების სტანდარტებს, დაზარალებული პირების კმაყოფილების ხარისხს. აღნიშნული მიმდინარე მონიტორინგი გამოკვეთს განსახლების სამოქმედო გეგმის განხორციელებაში ნებისმიერ არასასურველ ეფექტს, რომელიც შესაბამისად იქნება გამოსწორებული.

8. კონსულტაციები დაინტერესებულ მხარეებთან

საქართველოს კონსტიტუციის შესაბამისად ყველა მოქალაქეს აქვს უფლება მიიღოს ინფორმაცია იმ საქმიანობის შესახებ, რომელმაც შეიძლება გარემოზე ზემოქმედება გამოიწვიოს. უფრო მეტიც, საქართველო არის ორჰუსის კონვენციის მონაწილე მხარე, რომელიც აღიარებს გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული ინფორმაციის საჯაროობის პრინციპს. ეს კონვენცია მოუწოდებს დაინტერესებულ მხარეებს მდგრადი განვითარების მიღწევისკენ.

პროექტის გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი გამოქვეყნდება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ვებ გვერდზე და იქნება განხილული დაინტერესებულ მხარეებთან GILMDP პროექტის მომზადების პერიოდში. წინამდებარე განახლებული გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი ხელახდა განთავსდება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ვებ-გვერდზე და ასევე მსოფლიო ბანკის ვებ გვერდზე. კონკრეტული საირიგაციო სისტემების გარემოსდაცვითი მართვის გეგმები მომზადდა ინდივიდუალური საინვესტიციო პროექტისათვის და ასევე საჯაროდ გათავსდა და განხილული იყო პროექტით დაინტერესებულ მხარეებთან ადგილებზე.

9. საჩივრების გამოსწორების მექანიზმი

მსოფლიო ბანკის მოთხოვნების შესაბამისად დაინტერესებული მხარეებისათვის პროექტი შეიმუშავებს საჩივრების გამოსწორების მექანიზმს. აღნიშნული მექანიზმი დამყარებული იქნება პროექტსა და შიდა თუ გარე დაინტერესებულ მხარეებს შორის კომუნიკაციაზე.

ამგვარად, პროექტების დაგეგმვისა და მონიტორინგის სამსახური გამოიყენებს ე.წ. ფიდბექების, საჩივრების, თხოვნების მოგროვების მექანიზმს. საჩივრები, თხოვნების მისაღებად გამოყენებული იქნება პროექტის თანამშრომლების ტელეფონები, ელ ფოსტები, ცხელი ხაზი (+995 32 2470101), ელ. ფოსტა: Giorgi.Kalandadze@mepa.gov.ge; Sophiko1@hotmail.com

საჩივრების გამოსწორების მექანიზმი გამოიყენებს საქართველოს მელორაციის პრაქტიკასაც, სანამ საჩივრების განხილვისა და მიღების სრულყოფილი მექანიზმი შეიქმნება მსოფლიო ბანკის მოთხოვნების შესაბამისად.

- ზემოთხსენებულის გარდა, დამატებით საჩივრები აგერთვე შეიძლება მოვიდეს წერილობით ელ ფოსტაზე ან ტელეფონით შემდეგ საკონტაქტო პირთან:

საკონტაქტო პირი: სოფიო ბერიშვილი პროექტის კონსულტანტი გარემოს დაცვის საკითხებში

ელ ფოსტა: Sophiko1@hotmail.com

მობ: +995 595 000207

ტელ: +995 32 2 244040 (574)

მისამართი: მარშალ გელოვანის 6, თბილისი, საქართველო

- ასევე კომუნიკაცია შეიძლება განხორციელდეს ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებთან, კერძოდ: საგარეჯოს, გორისა და თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტებთან, რომლებიც პროექტის საკონტაქტო პირს მოაწვდიან ინფორმაციას და აგრეთვე კონტრაქტორებთან,

საჩივრების ფორმის მაგალითი მოცემულია დანართში 5

პროექტში დღევანდელი პრაქტიკა შემდეგნაირია: ყველა საჩივარი, წინადადება, თხოვნა გროვდება ცენტრალიზებულად, „საქართველოს მელორაციის“ კანცელარიაში და შემდეგ ნაწილდება სხვადასხვა სამსახურებში პასუხებისათვის. შემოსულ წერილზე პასუხი უნდა გაეცეს 10 კალენდარული დღის განმავლობაში როგორც ეს აღნიშნულია საქართველოს ადმინისტრაციულ კოდექსში (1999, ცვლილება შევიდა 2018).

პროექტის საჩივრების გამოსწორების მექანიზმი ადაპტირებულია პროექტის არსებულ მექანიზმთან, კერძოდ პროექტის საკონტაქტო პირი იღებს პროექტთან დაკავშირებულ საჩივრებს/წერილებს/თხოვნებს და შეაქვს ისინი სპეციალურ საჩივრების წიგნში. პროექტი უზრუნველყოფს ყველა კითხვაზე ადრესატს. ისეთი კითხვები, რომლებზეც პასუხი დამაკმაყოფილებად ვერ გაიცა, შეგროვდება და განხილული იქნება კომიტეტზე, რომლის შემადგენლობაში არიან პროექტის მენეჯერი, კონტრაქტორის პროექტის მენეჯერი და დაინტერესებული ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის წარმომადგენელი.

პროექტების მართვისა და მონიტორინგის სამსახური მოითხოვს კონტრაქტორისაგან ჩაწერილი იყოს ყველა სახის კომუნიკაცია და გადმოცემული იყოს პროექტის საკონტაქტო პირზე, რომელიც შეიტანს ამ საკითხს სპეციალურ წიგნში. თხოვნის სპეციფიკიდან გამომდინარე საკითხის გარკვევაში ჩაერთვება კონტრაქტორი საჭიროების შემთხვევაში.

10. კონკრეტული ადგილის გარემოსდაცვითი შეფასება და მართვის დაგეგმვა

მსოფლიო ბანკის პრინციპების და ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად სარეაბილიტაციო საქმიანობისთვის შემოთავაზებული ინფრასტრუქტურა პროექტის დახმარებით გაივლის გარემოსდაცვით და სოციალურ შეფასებას. მაღალი რისკის შემცველი პროექტი არ დაფინანსდება. თითოეული დაბალი ან საშუალო რისკის ობიექტზე მომზადდება გარემოს ზემოქმედების გეგმა.

პროექტირების კონსულტანტი პასუხისმგებელია გარემოსდაცვითი და სოციალური ასპექტების გათვალისწინებაზე და საპროექტო გადაწყვეტილებების საშუალებით უარყოფითი ზემოქმედების მინიმუმამდე შემცირებაზე. თუ პროექტირების კონსულტანტს ასევე დაევალა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარება და გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების მომზადება, მან სამუშაოს ეს ნაწილი უნდა ჩაატაროს ადგილობრივ დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციების საფუძველზე, უნდა შეიტანოს მათი კომენტარები და ასევე პროექტის და მსოფლიო ბანკის გამოხმაურება გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის და გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების საბოლოო პროექტებში.

გარემოს დაცვის კონსულტანტი შეიძლება დაიქირაოს პროექტის განმახორციელებელმა უწყებამ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩასატარებლად და გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების მოსამზადებლად, თუ ეს ფუნქციები არ არის შეტანილი პროექტირების კონსულტანტის ტექნიკურ დავალებაში. ზემოთ აღწერილია გარემოს დაცვის კონსულტანტის პასუხისმგებლობა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარებასთან და გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების მომზადებასთან დაკავშირებით.

სამუშაოების კონტრაქტორმა უნდა შეიტანოს გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების განხორციელების ხარჯები თავის სატენდერო წინადადებაში და დაიცვას მის კონტრაქტში ამ გეგმების ყველა მოთხოვნა კონტრაქტის მთელი პერიოდის განმავლობაში. აღნიშნული მოთხოვნების შესრულება სავალდებულო იქნება კონტრაქტორისათვის. უნდა ფლობდეს ყველა საჭირო ლიცენზიას და ნებართვას.

ტექნიკურმა ზედამხედველებმა თვალყური უნდა ადევნონ სამშენებლო სამუშაოების სათანადო განხორციელებას, გარემოსდაცვითი მართვის გეგმებში მოცემული ზომების დაცვის ჩათვლით. ტექნიკურმა ზედამხედველმა უნდა დაადგინოს ყველა პრობლემა, რომელიც მომდინარეობს გარემოსდაცვითი მართვის გეგმებში მოცემული ზომების არაადეკვატური განხორციელებიდან და წარმოადგინოს რეკომენდაციები პრობლემების გასწორების თაობაზე. ტექნიკურმა ზედამხედველმა უნდა დაადასტუროს, რომ კონტრაქტორს აქვს ყველა საჭირო ლიცენზია და ნებართვა. ამ მოვალეობების სათანადოდ შესასრულებლად ტექნიკური ზედამხედველობის ჯგუფში შესაბამისი გამოცდილების და კვალიფიკაციის სხვადასხვა სპეციალისტი უნდა შედიოდეს.

პროექტის განმახორციელებელმა ერთეულმა უნდა უზურუნველყოს გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების მომზადებას (და საჭიროებისამებრ, ჩატარება) და მათი შესაბამისობა ადგილობრივი კანონმდებლობის და მსოფლიო ბანკის საოპერაციო პოლიტიკის დებულებებთან შესაბამისობა, გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების (თუ საჭიროა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის)

პროექტების მსოფლიო ბანკისთვის წარდგენა და საჯაროკონსულტაციების ჩატარება. ყველა გარემოსდაცვითი დოკუმენტი მომზადდება ქართულ და ინგლისურ ენებზე, საჯაროდ იქნება გამოტანილი ქვეყნის მასშტაბით, და წარედგინება ადგილობრივ დაინტერესებულ მხარეებს მათთვის მოსახერხებელი ფორმით. პროექტის განმახორციელებელი ერთეული ასევე უზრუნველყოფს გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების შეტანას სატენდერო დოკუმენტაციაში, რომ პოტენციურმა ტენდერის მონაწილეებმა გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების განხორციელებასთან დაკავშირებული ხარჯები შეიტანონ თავის სატენდერო წინადადებებში. გარემოსდაცვითი მართვის გეგმები შეტანილი იქნება სამუშაოების კონტრაქტებში და კონტრაქტის სხვა დებულებების მსგავსად სავალდებულო იქნება განსახორციელებლად. პროექტის განმახორციელებელი უწყება ასევე პასუხისმგებელია გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების განხორციელების მონიტორინგზე. სამუშაოების რეგულარული გარემოსდაცვითი ზედამხედველობისთვის გამოიყენება ყოველთვიური მონიტორინგის საკონტროლო უწყისი. პროექტის მოამზადებს მომდინარე ანგარიშებს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის შედეგებზე და წარუდგენს მსოფლიო ბანკს პროექტის მიმდინარეობის ანგარიშების ფარგლებში.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო პასუხისმგებელია გარემოსდაცვითი ნებართვების და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის ლიცენზიების პირობების დაცვის კონტროლზე. სამინისტროს გარემოს დაცვის ეროვნული სააგენტო ახორციელებს საქართველოს მდინარეებიდან არსებული წყლის ნიმუშების ხარისხის შემოწმებას.

რეგიონალური და ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები არეგულირებენ სამშენებლო ნაგვის ტრანსპორტირებას, გატანას ან გადაამუშავებას.

11. გარემოს დაცვისა და სოციალური საკითხების მონიტორინგი და ანგარიში

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, როგორც პროექტის 1 კომპონენტის განმახორციელებელი ორგანო პასუხისმგებელია პროექტის ტექნიკურ განხორციელებაზე. აღნიშნული მოიცავს მსოფლიო ბანკის გარემოს დაცვისა და უსაფრთხოების მოთხოვნების, გარემოს დაცვითი და სოციალური ჩარჩო დოკუმენტის, კონკრეტული გარემოს მართვის გეგმებისა და განსახლების სამოქმედო გეგმის მოთხოვნების შესაბამის მონიტორინგს. სამინისტრო გამოიყენებს პროექტების მართვისა და მონიტორინგის სამსახურს გარემოს დაცვისა და სოციალურ საკითხებთან დაკავშირებული ანგარიშების მომზადებისათვის. ეს დავალება შეიძლება შესრულდეს პროექტების მართვისა და მონიტორინგის სამსახურის არსებული პერსონალის ან დაქირავებული კონსულტანტებს მიერ. დღეისათვის, სამინისტროს არ გააჩნია შესაბამისი ტექნიკური ექსპერტიზა. ამ ფუნქციის შესრულების შესაძლებლობების შექმნა არის პროექტის ეფექტურობის წინაპირობა, აგრეთვე იგი შენარჩუნებული უნდა იყოს პროექტის განხორციელების მთელ პერიოდში როგორც იურიდიულად სავალდებულო მოვალეობა.

სარეაბილიტაციო სამუშაოების ზედამხედველობა გარემოს დაცვისა და სოციალური კუთხით საჭიროებს სავალდებულო ზედამხედველობას და დოკუმენტების ინსპექტირებას (ლიცენზიები, ნებართვები, ჟურნალები, და ა.შ.). გარემოს დაცვის

მონიტორინგის ფორმების ნიმუშები თანდართულია აღნიშნულ დოკუმენტზე. ასეთი ანგარიშები უნდა მომზადდეს მინიმუმ თვეში ერთხელ თითოეული სამშენებლო ობიექტისათვის. ანგარიშები უნდა მოიცავდეს ე.წ. ნერეტივ ანალიტიკურ ნაწილს სამუშაოების სტატუსზე გარემოს დაცვისა და სოციალური საკითხების მიმართულებით. რეგულარული ანგარიშები უნდა გაეგზავნოს მსოფლიო ბანკს.

ნებისმიერი საოპერაციო, ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების ინციდენტი მყისიერ უნდა ეცნობოს მსოფლიო ბანკს, ყოველგვარი დაგვიანების გარეშე რეგულარული ანგარიშის წარგენამდეც კი. აგრეთვე კონტრაქტორს და საზედამხედველო კომპანიას კონტრაქტით უნდა ჰქონდეთ ვალდებულება მსგავსი ინციდენტის პროექტების მართვისა და მონიტორინგის სამსახურისათვის შეტყობინების თაობაზე. როგორც კი მსგავსი შეტყობინება მოვა პროექტების მართვისა და მონიტორინგის სამსახურში, მაშინვე უნდა ეცნობოს მსოფლიო ბანკს ყველა არსებითი დეტალი. რეგულარული ანგარიშები უნდა ასახავდეს მსგავს ინციდენტებს არსებობის შემთხვევაში და აგრეთვე დასახული უნდა იყოს სიტუაციიდან გამოსვლის სამოქმედო გეგმა. თუ მსგავს ინციდენტს არ ჰქონია ადგილი, ესეც უნდა იყოს აღნიშნული ანგარიშში.

დანართები

დანართი I. დამატება ირიგაციის აღდგენის გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის საკონტროლო ნუსხა

საკონტროლო ნუსხის მიზნები:

ირიგაციის აღდგენის გარემოსდაცვითი მართვის საკონტროლო ნუსხა წარმოადგენს არსებული საირიგაციო სისტემების რეაბილიტაციით გამოწვეული გარემოზე ზემოქმედების განსაზღვრის მარტივ ინსტრუმენტს. ნუსხაში წარმოდგენილია ზემოქმედების შემცირების ზომები და მონიტორინგის ზომები, რომელთა საშუალებითაც შეფასდება გარემოზე ზემოქმედების შემცირების ზომების განხორციელება.

ამ ნუსხის სტრუქტურა და კონცეფცია იძლევა მისი სპეციალისტის ან არასპეციალისტის მიერ გამოყენების საშუალებას ირიგაციის სისტემის აღდგენის იმ შემთხვევებში, როდესაც ეროვნული კანონმდებლობა შეიძლება არ მოითხოვდეს კომპლექსურ იურიდიულ შემოწმებას (არსებული საირიგაციო სისტემები) ან არ იყოს საჭირო სრულმასშტაბიანი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარება. ნუსხის ფორმატი შემუშავებული იქნა რეკომენდებული პრაქტიკის ნიმუშის წარმოდაგენად და ის შეესაბამება მსოფლიო ბანკის მოთხოვნებს.

გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის ნუსხის აღწერა

ნუსხა მოიცავს რეკონსტრუქციის სამუშაოების ზემოქმედების შემცირების ტიპიურ ზომებს. როგორც წესი, ამგვარი სამუშაოები ახდნეს მცირე, ლოკალურ ზემოქმედებას არსებულ საირიგაციო სისტემებზე. მასში წარმოდგენილია გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის ან გარემოსდაცვითი მართვის ჩარჩო დოკუმენტის ძირითადი ელემენტები მსოფლიო ბანკის OP 4.01 საოპერაციო პოლიტიკის დებულებების დასაკმაყოფილებლად. ეს ნუსხა გამოიყენება როგორც ცნობარი სარეაბილიტაციო სამუშაოების კონტრაქტორისთვის და წარმოადგენს სატენდერო დოკუმენტაციის და კონტრაქტების განუყოფელ ნაწილს იმ კონტრაქტორებისთვის, რომლებიც ახორციელებენ სამუშაოებს მსოფლიო ბანკის მიერ დაფინანსებულ პროექტებში.

გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის ნუსხა შედგება ორი ძირითადი ნაწილისგან:

პროექტის დიზაინი და სპეციფიკაცია: მოიცავს პროექტის აღწერას, მათ შორის ინსტიტუციონალურ და იურიდიულ მოთხოვნებს, ტექნიკური პროექტების შინაარსს, პოტენციალის განვითარების საჭიროებებს და საჯარო კონსულტაციების პროცესის მოკლე აღწერას. ეს ნაწილი შეიძლება მაქსიმუმ ორ გვერდს მოიცავდეს. საჭიროებისამებრ შეიძლება დამატებითი ინფორმაციის დანართების სახით წარმოდგენა.

გარემოსდაცვითი მართვის და მონიტორინგის გეგმა: მოიცავს გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის და მონიტორინგის ცხრილს, სადაც საქმიანობა და პოტენციური გარემოსდაცვითი საკითხები აღინიშნება კითხვებზე კი/არა ფორმატის პასუხებით. თუ „კი“ პასუხით, რომელიმე საკითხი/საქმიანობა აქტუალური გახდება, უნდა მოინიშნოს გარემოზე ზემოქმედების შემცირების შესაბამისი ღონისძიებები.

ნუსხის გამოყენების მითითებები:

პროექტის დიზაინი და სპეციფიკაცია. ნუსხის ამ ნაწილში მოთხოვნილია ზოგადი და ტექნიკური ინფორმაცია ქვეპროექტის შესახებ. შესაბამისი ველეები უნდა შეივსოს

მოთხოვნილი მონაცემებით, მათ შორის ქვეპროექტის მდებარეობა, დაგეგმილი სამუშაოების ხასიათი, ქვეპროექტის უბნის ირგვლივ ფიზიკური და ბუნებრივი გარემო, პროექტის განსახორციელებლად საჭირო ნებართვები, საჯარო კონსულტაციების პროცესის და გარემოსდაცვითი და სოციალურ შედეგების აღწერა. აღსანიშნავია, რომ ნუსხის ამ ნაწილში მოთხოვნილი ინფორმაციის ნაწილი შეიძლება არ იყოს ხელმისაწვდომი ნუსხის შევსების მომენტისთვის. ეს ინფორმაცია შეტანილი უნდა იქნეს მას შემდეგ, რაც ის ცნობილი გახდება (მაგ. კონტრაქტორის დასახელება, საჯარო კონსულტაციების შედეგები). საჭიროებისამებრ დოკუმენტს შეიძლება დაერთოს დამატებითი ინფორმაცია.

გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა. ამ ნაწილში წარმოდგენილია არსებულ საირიგაციო სისტემებზე რეაბილიტაციისთვის ტიპიური უარყოფითი ზემოქმედებები და მათი შემცირების ზომები. მოცემული ქვეპროექტის ან სამუშაო უბნის სპეციფიკიდან გამომდინარე ნუსხის მოსარგებლემ შეიძლება გამოტოვოს, დაამატოს ან სხვაგვარი ფორმულირებით გადმოსცეს ზემოქმედების შემცირების ზომები.

გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა. ამ ნაწილში ნუსხის მოსარგებლის მიერ გადმოცემული უნდა იქნეს გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა, კერძოდ ზემოქმედების შემცირების თითოეული ზომა შეტანილი უნდა იქნეს მონიტორინგის გეგმის ცალკე ველში. მითითებული უნდა იქნეს სად, როგორ, რა სიხშირით, რატომ და რომელი უწყების მიერ უნდა განხორციელდეს ამ ზომების მონიტორინგი. წარმოდგენილი უნდა იქნეს ასევე მონიტორინგის ძირითადი პარამეტრების საანაგარიშო ხარჯები. აღსანიშნავია, რომ მონიტორინგის გეგმა უნდა მოიცავდეს როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ფაზებს. მშენებლობის ფაზა ნიშნავს პროექტის მიერ დაფინანსებულ სარეაბილიტაციო სამუშაოებს და ექსპლუატაცია ნიშნავს რეაბილიტაციის შემდეგ სისტემის ექსპლუატაციას პროექტის საექსპლუატაციო ვადის განმავლობაში.

ნაწილი 1: პროექტის დიზაინი და სპეციფიკაციები ინსტიტუციონალური და ადმინისტრაციული მონაცემები				
1	პროექტის სახელი	<i>(მსოფლიო ბანკის დაფინანსებული პროექტის სახელი)</i>		
2	ქვეპროექტის სახელი	<i>(საირიგაციო სისტემის სახელი)</i>		
3	ქვეპროექტის მდებარეობა	<i>(ადმინისტრაციული რეგიონი, პროვინცია, მუნიციპალიტეტი)</i>		
4	მდინარის ბასეინი			
ინსტიტუციონალური ღონისძიებები				
5	ინსტიტუციონალური ღონისძიებები (სახელები და კონტრაქტები)	<i>მსოფლიო ბანკი ჯგუფის ხელმძღვანელი</i>	<i>მსესხებელი პროექტის მართვის ერთეული</i>	<i>ადგილობრივი თანამონაწილე მხარე ან მიმღები</i>
6	განხორციელების ღონისძიებები (სახელები და კონტრაქტები)	<i>უსაფრთხოების ზედამხედველობა (მსოფლიო ბანკის უსაფრთხოების ზომების სპეციალისტი)</i>	<i>პროექტის მართვის ერთეულის ზედამხედველობა გარემოს დაცვის სპეციალისტი</i>	<i>კონტრაქტორი (შეტანილი უნდა იქნეს კონტრაქტის გაფორმების შემდეგ)</i>
სამშენებლო უბნის აღწერა				
7	ადგილი გეოგრაფიული სახელი			
8	ქვეპროექტის საქმიანობის მოკლე აღწერა (დაგეგმილი სამუშაოების ტიპი)			
8	სამშენებლო უბნის მოკლე სიტყვიერი აღწერა (ფიზიკური და ბუნებრივი გარემო)			
9	მდებარეობა, უახლოეს ლიცენზირებულ მასალების წყარომდე მანძილი, განსაკუთრებით შემავსებლების, წყლის, ქვების			
კანონმდებლობა				
10	ინფორმაცია ქვეყნის იმ კანონების შესახებ, რომლებიც არეგულირებს ქვეპროექტის საქმიანობას, კერძოდ (i) ქვეპროექტის დაპროექტების, მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპებზე საჭირო ლიცენზირები და ნებართვები; (ii) უწყებები, რომლებმაც უნდა გააკეთონ განაცხადი და მიიღონ ეს დოკუმენტები (მიღების შემდეგ დაერთვება გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა)			
საჯაროობა				
11	გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის საჯაროდ გამოტანის და საჯარო კონსულტაციების შესახებ მონაცემები (უნდა დაერთოს საჯარო კონსულტაციების ოქმი)			
პოტენციალის განვითარება				

12	დაგეგმილია თუ არა საირიგაციო სისტემისთვის და მდებარეობისთვის სპეციფიკური პოტენციალის განვითარება? არის თუ არა პოტენციალის განვითარება მთლიანად პროექტის ნაწილი?	[] კი ან [] არა თუ კი, დაურთეთ პოტენციალის განვითარების გეგმა ამ ნუსხას
----	---	--

ნაწილი 2: გარემოსა და სოციალური მართვის გეგმა

საქმიანობა	პარამეტრი	ზემოქმედების შემცირების ზომების ნუსხა
ზოგადი	შეტყობინება	<p>(a) საზოგადოების ინფორმირება სამუშაოების შესახებ მედიაში და/ან საზოგადოებრივ ადგილებში (სამუშაო უბნის ჩათვლით) შესაბამისი შეტყობინების განთავსების საშუალებით</p> <p>(b) პროექტის საქმიანობისთვის კანონიერად მიღებული ყველა ნებართვა, თანხმობა, ლიცენზია</p> <p>(c) კონტრაქტორი აცხადებს ოფიციალურ თანხმობას, რომ ყველა სამუშაო განხორციელდება უსაფრთხოდ და წესრიგის დაცვით, რომ მინიმუმამდე შემცირდეს მეზობელ მაცხოვრებლებზე და გარემოზე ზემოქმედება</p>
	პერსონალის უსაფრთხოება	<p>(a) მუშების დამცავი აღჭურვილობა შეესაბამება სათანადო საერთაშორისო პრაქტიკას (მიზარადები, ნიღბები, დამცავი სათვალები, აღკაზმულობა, ჩექმები და სხვა)</p> <p>(b) პირველი სამედიცინო დახმარების ნაკრები და ცეცხლსაქრობები სამუშაო უბანზე</p> <p>(c) საგანგებო სიტუაციების სამსახურების (სამედიცინო, სახანძრო) საკონტაქტო ნომრები, რომლებიც გამოკრული უნდა იყოს სამშენებლო უბნის საინფორმაციო დაფაზე</p>
დაბინძურების კონტროლი	ჰაერის ხარისხი	<p>(a) სამშენებლო მექანიზმების და აღჭურვილობის გამართულ მდგომარეობაში შენარჩუნება</p> <p>(b) ნაყარის გამკვრივებულ ყრილებად შენახვა</p> <p>(c) მტვრის წყაროების დანამვა მაცხოვრებლების დისკომფორტის მინიმუმამდე შემცირება</p> <p>(d) მასალების და ნარჩენების ტრანსპორტირება გადახურული სატვირთო ავტომობილებით</p> <p>(e) ავტომობილების სიჩქარის კონტროლი გზის ამტვერების შესამცირებლად</p>
	ხმაური	<p>(a) სამშენებლო ხმაურის მხოლოდ სამუშაო საათებით შეზღუდვა დასახლებების სიახლოვეს</p> <p>(b) გენერატორების ძრავების, ჰაერის კომპრესორების და სხვა მექანიკური აღჭურვილობის დახურვა ექსპლუატაციის დროს და აღჭურვილობის დასახლებული ადგილებიდან მაქსიმალურად შორს განთავსება</p>

	ნაგავი	<p>(a) მუდმივი ნაგავსაყრელის ადგილი განსაზღვრა და ადგილობრივ ხელმძღვანელობასთან შეთანხმება</p> <p>(b) დროებითი ნაგავსაყრელისთვის ადგილის გამოყოფა ნარჩენების სამშენებლო უბანზე მიმოფანტვის თავიდან ასაცილებლად</p> <p>(c) სამშენებლო ნარჩენების ხელახლა გამოყენება და გადამუშავება, მრამდენადაც ეს შესაძლებელია (აზბესტის გარდა)</p> <p>(d) შესაბამის ლიცენზირებულ კომპანიასთან შეთანხმება გამოყენებული საბურავების და ფილტრების გატანის ან გადამუშავების თაობაზე</p> <p>(e) დაუშვებელია ნაგვის ღია ჰაერზე დაწყვა სამშენებლო მოედანზე ან მის გარეთ</p>
ეროზიის კონტროლი		<p>(a) ფერდობების დაცვა ნაპირების გამკვრივების, კრიტიკულ უბნებზე ქვყარილის მოწყობა ან გამწვანება</p> <p>(b) ნიადაგის ზედა ფენის მოხსნა და ცალკე შენახვა ხელახლა გამოსაყენებლად</p> <p>(c) ჭარბი მასალის გამოყენება დაზიანებული ადგილების აღსადგენად</p>
შემთხვევითი მონაპოვრები		<p>(a) მიწის სამშაოების დროს შემთხვევითი აღმოჩენის შემთხვევაში, სამუშაოების გაჩერება, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სახელმწიფო უწყებისთვის წერილობითი შეტყობინების გაგზავნა და სამუშაოების განახლება ამ უწყებისგან ოფიციალური ნებართვის მიღების შემდეგ</p>
წყლის ობიექტების დაცვა	სიმღვრივე	<p>(a) სალექარების მოწყობა მდინარის გასწვრივ და/ან გაბიონების მოწყობა მდინარის ნაპირის გასწვრივ ნალექის გასაფილტრად</p> <p>(b) ეროზიის კონტროლის ზომები</p>
	დაბინძურება	<p>(a) წყლის ობიექტების მიმდებარე ტერიტორიაზე აკრძალულია ავტომობილების და ტექნიკის ტექნომსახურება</p> <p>(b) ავტომობილების და ტექნიკის საწვავით შევსება უნდა მოხდეს სპეციალურად გამოყოფილ ადგილებში გაუმტარი იატაკით და დაქცევის შეკავების უნარით</p> <p>(c) სათანადო ლიცენზიის მქონე კომპანიებთან ხელშეკრულების გაფორმება გამოყენებული ზეთის, ნავთობპროდუქტებით გაჟღენთილი ქვიშის/ხრემის მოსაცილებლად/გადასამუშავებლად/უვნებელსაყოფად</p>

<p>სოციალური რისკი მართვა</p>	<p>საზოგადოებრივი ინფორმირების მართვა</p>	<p>(a) გამოყოფილი იქნება საკონტაქტო პირი, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება მოსახლეობის მხრიდან თხოვნების, საჩივრების მიღებაზე</p> <p>(b) ადგილობრივ მოსახლეობასთან ჩატარდება კონსულტაციები, რომ მოხდეს ადგილობრივ მოსახლეობასა და ჩაყვანილ მუშა პერსონალს შორის შესაძლო კონფლიქტის პროაქტიული მართვა</p> <p>(c) ადგილობრივი მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება გარედან დაქირავებულ მუშა ხელის თაობაზე,</p> <p>(d) საირიგაციო სეზონის შემდეგ ისე უნდა დაიგეგმოს სამუშაოები, რომ მინუმამდე იყოს დაყვანილი მომსახურების შეწყვეტები. ადგილობრივ მოსახლეობას უნდა ეცნობოს სამშენებლო სამუშაოების, სამუშაოთა გრაფიკის, მომსახურების შეწყვეტის, ავტობუსების მოძრაობის შეცვლის, ნგრევის თაობაზე</p> <p>(e) შეიზღუდება სამშენებლო სამუშაოები ღამით. საჭიროების შემთხვევაში ფრთხილად დაიგეგმება ღამის განმავლობაში ჩასატარებელი სამუშაოები, რომლის თაობაზეც წინასწარ ეცნობება მოსახლეობას</p> <p>(f) სამშენებლო მოედანი შემოიღობება და შესაბამისად აღინიშნება</p> <p>(g) კულტივირებულ ნაკვეთებზე, ან ნებისმიერი სახის კერძო საკუთრებაზე არ განთავსდება სამშენებლო მასალების დროებითი საწყობი</p> <p>(h) სამშენებლო მასალების დროებითი საწყობი განთავსდება მოძრაობისაგან თავისუფალ ადგილებზე, ფეხით მოსიარულეებს არ უნდა შეეშალოს ხელი</p> <p>(i) საჩივრების გასწორების მექანიზმი უნდა იყოს ჩამოყალიბებული და გამოქვეყნებული</p> <p>(j) ნათლად უნდა იყოს დაფიქსირებული, რომ ნებისმიერი ზინაი გამოწვეული კონტრაქტორის მიერ მყისიერად</p>
-------------------------------	---	---

		<p>ანაზღაურდება ქვე-პროექტის დასრულებამდე</p>
<p>მუშა ხელის მართვა</p>		<p>(a) შეძლებისდაგვარად სამუშაო ბანაკი/მოედანი არ უნდა იყოს განთავსებული ადგილობრივ მოსახლეობასთან ახლოს</p> <p>(b) მუშათა ბანაკი უნდა გათავსდეს მეზობელი არეალის მოსახლეობასთან კონსულტაციების გზით</p> <p>(c) დაქირავებული უნდა იქნეს არაპროფესიონალი ან ნახევრად პროფესიონალი მუშები, სადაც ეს შესაძლებელი იქნება. ადგილობრივ მოსახლეობაში უნდა ჩატარდეს სწავლება, რომელიც ხელს შეუწყობს მათ დასაქმებულობას</p> <p>(d) უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ადეკვატური სველი წერტილები (ტუალეები და საშხაპეები), ცივი და ცხელი წყალი, საპონი და ხელის საშრობი საშუალებები. უნდა დამონტაჟდეს დროებითი სექტიკური სისტემა ნებისმიერ სამუშაო ბანაკისათვის, რომ არ მოხდეს ახლო მდებარე წყლების დაბინძურება</p> <p>(e) ადგილობრივი მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება უნდა მოხდეს მუშებთან ურთიერთობების საერთაშორისო პრაქტიკიდან გამომდინარე, მუშების დათხოვნის და ადეკვატური ფინანსური ჯარიმების გამოყენების გათვალისწინებით</p> <p>(f) პროფესიული ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების და შემთხვევების თაობაზე ანგარიშების მომზადების პროცედურების ჩამოყალიბება.</p>

ნაწილი 3: გარემოსა და სოციალური მართვის გეგმა

რა (რა პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (სად უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (როგორ უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (მიუთითეთ სიხშირე ან უწყვეტი თუ არა?)	რატომ (რატომ უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	ღირებულება (თუ ის არ არის შეტანილი პროექტის ბიუჯეტში)	ვინ (ვინ არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე)
მშენებლობის ფაზა						
1.						
2.						
3.						
...						
x.						
ექსპლუატაციის ფაზა						
1.						
2.						
3.						
....						
x.						

დანართი II: ყოველთვიური საველე მონიტორინგის ნუსხა გარემოსა და სოციალურ საკითხებში

უბნის მდებარეობა					
კონტრაქტორის სახელი					
ზედამხედველის სახელი					
უბნის მონახულების თარიღი					
სამშენებლო სამუშაოების სატატუსი					
შესამოწმებელი დოკუმენტები და საქმიანობა	სტატუსი				კომენტარები
კონტრაქტორს აქვს ბუნებრივი რესურსების მოპოვების ლიცენზია	კი	ნაწილობრივ	არა	არ გამოიყენება	
კონტრაქტორს აქვს ბეტონის/ასფალტის საწარმოს მუშაობის ნებართვა					
კონტრაქტორს აქვს შეთანხმება ნარჩენების საბოლოო მოცილებასთან დაკავშირებით					
კონტრაქტორს აქვს შეთანხმება შესაბამისი მომსახურების მიმწოდებლებთან უბნიდან საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანის შესახებ					
სამუშაო უბანი შემოღობილია და მოწყობილია გამაფრთხილებელი ნიშნები					
სამუშაოები არ აფერხებს ტრანსპორტის სდა ქვეითა დმოსიარულეთა მოძრაობას ან უზრუნველყოფილია შემოვლითი გზები					
დაცულია სამუშაო საათები					
სამშენებლო ტექნიკა და აღჭურვილობა გამართულ ტექნიკურ მდგომარეობაში (არა აქვს ზედმეტი გამონაბოლქვი ან ხმაური, საწვავის ან საპოხი მასალების გაჟონვა)					
სამშენებლო მასალების და ნარჩენების ტრანსპორტირება ხდება გადახურული მანქანებით					
სამშენებლო მოედანზე ხდება წყლის დასხურება ზედმიწევნით მტვრიანი სამუშაოების დროს					
კონტრაქტორის ბანაკი ან ბაზა შემოღობილია, გამოყოფილია ადგილები ნარჩენების დროებითი შენახვისთვის და ავტომობილების/აღჭურვილობის ტექნომსახურებისთვის					
კონტრაქტორის ბანაკს მიეწოდება წყალი და უზრუნველყოფილია სანიტარული სისტემები					
კონტრაქტორის ბანაკი ან ბაზა აღჭურვილია პირველი სამედიცინო დახმარების ნაკრებით და ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობით					
პერსონალს აცვია უნიფორმების და ტექნოლოგიური პროცესის შესაბამისი დამცავი აღჭურვილობა (ხელთათმანები, ჩაფხუტები, რესპირატორები, სათვალები და სხვა)					
ავტომობილების და ტექნიკის საწვავით შევსება ხდება სპეციალურად გამოყოფილ ადგილებში გაუმტარი იატაკით და დაქცევის შეკავების უნარით					
ავტომობილების და ტექნიკის რეცხვა ხდება ბუნებრივი წყლის ობიექტებისგან მოშორებით იმგავარდ რომ ტავიდან იქნეს აცილებული					

ნარეცი წყლის პირდაპირ ჩადინება წყლის ობიექტებში					
სამშენებლო ნარჩენების გატანა ხდება მხოლოდ ამ მიზნით გამოყოფილ ადგილებსი					
სამშენებლო მასალების მოპოვება ხდება ლიცენზიაში მითითებული პირობების მკაცრი დაცვით					
ზედმეტი მასალა და ნიადაგის ზედა ფენა ინახება ცალკე და გამოიყენება უკუჩაყრისთვის/ზედაპირის აღდგენისთვის					
არქეოლოგიური აღმოჩენის შემთხვევაში სამუშაოები წყდება და კულტურულ მემკვიდრეობაზე პასუხისმგებელ უწყებებს ეგზავნება შესაბამის შეტყობინება					
უბანზე საქმიანობის დასრულების შემდეგ უბანი და კონტრაქტორის ბანაკი/ბაზა სუფთავდება ყოველგვარი ნარჩენებისგან და ლანდშაფთან შესაბამისობაში არის მოყვანილი					
მომხდარი შემთხვევების რეპორტირება					
საჩივრების გამოსწორების მექანიზმის შექმნა, გამოქვეყნება და ფუნქციონირება					
მიწისა და განსახლების ზეგავლენის გამოვლენა და დასრულებული კომპნებსაცია					
ადგილობრივი მოსახლეობისათვის შემთხვევითი ზიანი ანაზღაურებული					

დანართი III: გარემოსდაცვითი მართვის გეგმების საჯარო შეხვედრების ოქმები

ქვემო სამგორის მარჯვენა მაგისტრალური არხის რეაბილიტაცია

გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის საჯარო შეხვედრის ოქმი

შეხვედრის ადგილი: საგარეჯო, საგარეჯოს დემოკრატიული ჩართულობის ცენტრის ოფისი, რუსთაველის ქ. #240

თარიღი : 10.02.2015

შეხვედრა მოეწყო საქართველოს გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის წარმომადგენლების მიერ.

შეხვედრას ესწრებოდნენ:

ირაკლი ნაპეტვარიძე - საქართველოს გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის შიდა ქართლის რეგიონალური სამსახურის დირექტორი

უშანგი თაბაგარი - ქვემო სამგორის სისტემური სამსახურის უფროსი

ეკა სხირტლაძე –გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის საინვესტიციო პროგრამების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი

ქეთევან ჭაცაძე – გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის მასმედიასთან ურთიერთობების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი

გიორგი ზჟალავა - შპს „გამას“ წარმომადგენელი

ლევან ცხოვრებაშვილი - სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინჟინერ-კონსულტანტი

გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის ადგილობრივი წარმომადგენლები, ფერმერები (იხილეთ დანართი)

ირაკლი ნაფეტვარიძე მიესალმა აუდიტორიას და გაახსნო შეხვედრის მიზანი. აღნიშნა, რომ აღნიშნული შეხვედრის მიზანია გარემოსმართვისი გეგმისა და ქვემო სამგორის მარჯვენა მაგისტრალური არხის რეაბილიტაციის პროექტის გაცნობა/განხილვა, რომელიც ხორციელდება მსოფლიო ბანკის დაფინანსებით

ეკატერინე სხირტლაძემ ისაუბრა პროექტის საერთო მიზნებზე და მის კომპონენტებზე. მან აღნიშნა, რომ მოსახლეობა უნდა იყოს უფრო ფრთხილად რეაბილიტირებული არხების დაბინძურების კუთხით. გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანია ძალიან მკაცრ მონიტორინგს გაუწევს ნებისმიერ დარღვევას, როგორცაა არხების, ფარების დაზიანება, საირიგაციო არხის დაბინძურება ნარჩენებით.

ლევან ცხოვრებაშვილმა მოკლედ მიმოიხილა რეაბილიტაციის პროექტი და მაგისტრალის არსებული მდგომარეობა და შემდეგ თხოვა გიორგი ზჟალავას, შპს „გამას“ წარმომადგენელს“ განეხილა გარემოსდაცვითი გეგმის მნიშვნელოვანი ასპექტები.

გიორგი ზჟალავამ მოკლედ მიმოიხილა გარემოსდაცვითი გეგმა და ისაუბრა მთელ რიგ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორცაა: მშენებლობის ინფრასტრუქტურის მოწყობა, ნარჩენების მართვა, სამშენებლო კომპანიის პასუხისმგებლობები მოსახლეობის წინაშე

დოკუმენტში დაფიქსირებულია სხვადასხვა სახის სანიტარული და გარემოს დაცვის კუთხით დარღვევები.

გიორგი ზჟალავამ აგრეთვე ისაუბრა საკანონმდებლო ბაზაზე, რომელიც არეგულირებს ნარჩენების მართვას, წყლის რაციონალურ გამოყენებას, ნიადაგისა და ჰაერის დაბინძურებას, სხვადასხვა სტრუქტურების მიერ განხორციელებულ მონიტორინგზე.

კითხვა: არსებული პროექტი ითვალისწინებს თუ არა შიდა ქსელების რეაბილიტაციას?

პასუხი: არსებული დიზაინი არ ითვალისწინებს არა შიდა ქსელების რეაბილიტაციას

კითხვა: როდის იგეგმება შიდა ქსელების რეაბილიტაცია“

პასუხი: პირველ ეტაპზე დაგეგმილია მხოლოდ მაგისტრალური არხის რეაბილიტაცია. შემდგომ უნდა მოხდეს შიდა ქსელების ორგანიზაციული მართვის საკითხების მოგვარება.

რამოდენიმე კითხვა ეხებოდა შიდა ქსელების შეკეთების, საირიგაციო წყლის ტარიფის, გადახდის პირობებსა და საირიგაციო სეზონთან სარეაბილიტაციო სამუშაოების თახვედრის საკითხებს

გარემოსდაცვითი გეგმა გამოქვეყნებული იყო გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის ვებ-გვერდზე. ამოებქდილი დოკუმენტები ხელმისაწვდომი იყო დაინტერესებულ პირთათვის კომპანიის რეგიონალურ ოფისში. ადგილობრივი მოსახლეობა აგრეთვე შეხვედრის თაობაზე ინფორმირებული იყო განცხადებების მეშვეობით რომელიც გამოკრული იყო სოფლებში 2015 წლის 4 თებერვალს.



საქართველოს ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი (GILMDP)

გარემოზე ზემოქმედების მართვის გეგმის საჯარო განხილვა

ქვემო სამგობრის სარწყავი სისტემის მარჯვენა მაგისტრალური არხის რეაბილიტაცია

დ. სავსიძე

თარიღი 10/02/15

#	სახელი და გვარი	მოქალაქე/ორგანიზაცია	მისამართი	საკონტაქტო ინფორმაცია (მობ. ტელეფონი)	ხელმოწერა
1	ბილაძე მძინავარი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	597 85 10 33	ბილაძე
2	გომი ბერიძე	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	595-02-5416	გომი
3	ბერიძე მარტოშვილი	მუნიციპალიტეტის უბნის უფროსი	ვაკანთი	595-02-79-32	ბერიძე
4	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. უბნის უფროსი	ვაკანთი	595 9346 00	ბერიძე
5	ბერიძე მარტოშვილი	ქ. ს. 4 - "	ქ. სავსიძე	555 92 0360	ბერიძე
6	ბერიძე მარტოშვილი	" - "	ქ. სავსიძე	591 0112 79	ბერიძე
7	ბერიძე მარტოშვილი	" - "	ქ. სავსიძე	591 0111 53	ბერიძე
8	ბერიძე მარტოშვილი	ქ. სავსიძე	სოფ. მხ. სოფ.	595 50 88 88	ბერიძე
9	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	599 95 28 67	ბერიძე
10	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	598-8222 24	ბერიძე
11	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	555 13-40-14	ბერიძე
12	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	593 56-02-93	ბერიძე
13	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	599-951-074	ბერიძე
14	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	599 492-72	ბერიძე
15	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	593-99-66-93	ბერიძე
16	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი	სოფ. მხ. სოფ.	599 56 14 23	ბერიძე

17	ბერიძე მარტოშვილი			591-01-12-80	ბერიძე
18	ბერიძე მარტოშვილი			595-59-88-50	ბერიძე
19	ბერიძე მარტოშვილი			587 40 89 85	ბერიძე
20	ბერიძე მარტოშვილი			595-49 76 24	ბერიძე
21	ბერიძე მარტოშვილი			595-904-943	ბერიძე
22	ბერიძე მარტოშვილი			595-1677 73	ბერიძე
23	ბერიძე მარტოშვილი			598 154 12 4	ბერიძე
24	ბერიძე მარტოშვილი			593-6296 64	ბერიძე
25	ბერიძე მარტოშვილი			593 211 68 6	ბერიძე
26	ბერიძე მარტოშვილი			591-01-11-54	ბერიძე
27	ბერიძე მარტოშვილი			591 29 59 66	ბერიძე
28	ბერიძე მარტოშვილი			593 65 40 50	ბერიძე
29	ბერიძე მარტოშვილი	სავსიძე		568 42 43 41	ბერიძე
30	ბერიძე მარტოშვილი			591-51-72-53	ბერიძე
31	ბერიძე მარტოშვილი			555 20 52 30	ბერიძე
32	ბერიძე მარტოშვილი			593 61 79 92	ბერიძე
33	ბერიძე მარტოშვილი	სოფ. მხ. სოფ. ბაჩხალი		577 0550 82	ბერიძე
34	ბერიძე მარტოშვილი			599-79 79 02	ბერიძე
35	ბერიძე მარტოშვილი				ბერიძე
36					

ტბისი-კუმისის ს.ს. ალგეთის წყალსაცავის კაშხლის და ჰიდროტექნიკური ნაგებობების ინსტრუმენტალური მონიტორინგის სისტემის აღდგენა, მაგისტრალური არხის, “ხაიშის” და “მარაბდის” მასივებზე წყალმიმყვანი მილსადენების რეაბილიტაცია

გარემოსდაცვითი გეგმის საჯარო შეხვედრის ოქმი

შეხვედრის ადგილი: თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის გამგეობის შენობა (მისამართი: თეთრიწყარო, თამარ მეფის ქ.#34)

თარიღი: 02.02.2015

შეხვედრა მოაწყო თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტისა და საქართველოს გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის წარმომადგენლების მიერ.

ბესიკ წიკლაური - თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის გამგებელი

კახა სამხარაძე - თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის გამგებლის პირველი მოადგილე

ვახტანგ გარდაფხაძე - საქართველოს გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის ქვემო ქართლის რეგიონალური სამსახურის უფროსი

ეკა სხირტლაძე – გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის საინვესტიციო პროგრამების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი

ქეთევან ქაცაძე – გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის მასმედიასთან ურთიერთობების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი

გიორგი ზჟალავა - შპს „გამას“ წარმომადგენელი

ლევან ცხოვრებაშვილი - სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინჟინერ-კონსულტანტი

ლალი დურმიშიძე - პროექტების მენეჯერი, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კონსულტანტი

თამარ ცინცაძე - სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მონიტორინგისა და შეფასების კონსულტანტი

გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიისა და თეთრიწყაროს ადგილობრივი წარმომადგენლები, ფერმერები (იხილეთ დანართი).

ვახტანგ გარდაფხაძე მიესალმა აუდიტორიას და გააცნო შეხვედრის მიზანი. აღინიშნა, რომ აღნიშნული შეხვედრის მიზანია გარემოსმართვისი გეგმისა ტბისი-კუმისის ს.ს. ალგეთის წყალსაცავის კაშხლის და ჰიდროტექნიკური ნაგებობების ინსტრუმენტალური მონიტორინგის სისტემის აღდგენის, მაგისტრალური არხის, “ხაიშის” და “მარაბდის” მასივებზე წყალმიმყვანი მილსადენების რეაბილიტაციის

პროექტის გაცნობა/განხილვა, რომელიც ხორციელდება მსოფლიო ბანკის დაფინანსებით.

გარდაფხაძემ სთხოვა დოკუმენტის ავტორს შპს „გამას“ წარმომადგენელს განეხილა გარემოსდაცვითი გეგმის მნიშვნელოვანი ასპექტები.

გიორგი ზჟალავამ მოკლედ მომოიხილა გარემოსდაცვითი გეგმა და ისაუბრა მთელ რიგ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორცაა: მშენებლობის ინფრასტრუქტურის მოწყობა, ნარჩენების მართვა, სამშენებლო კომპანიის პასუხისმგებლობები მოსახლეობის წინაშე.

საირიგაციო არხის ტექნიკური მდგომარეობა მნიშვნელოვნადაა გაუარესდა სქემის არასწორი მართვის გამო, რამაც თავის მხრივ გამოიწვია წყლის მოძრაობის შემცირება. დოკუმენტში აგრეთვე დაფიქსირებულია სხვადასხვა სახის სანიტარული და გარემოს დაცვის კუთხით დარღვევები.

გიორგი ბჟალავამ აგრეთვე ისაუბრა საკანონმდებლო ბაზაზე, რომელიც არეგულირებს ნარჩენების მართვას, წყლის რაციონალურ გამოყენებას, ნიადაგისა და ჰაერის დაბინძურებას, სხვადასხვა სტრუქტურების მიერ განხორციელებულ მონიტორინგზე.

ლალი დურმიშიძემ მიმართა დამსწრე ფერმერებს რათა მათ არ დააგვიანონ და დააზიანონ რეაბილიტირებული არხი. ეს არის მთავრობის მხრიდან დიდი დახმარება, ვინაიდან ეს არის მსოფლიო ბანკის მიერ გამოყოფილი სესხი, რომელიც შემდგომ მომავალი თაობის გადასახდელია. შესაბამისად მთავრობა ძალიან მკაცრად გაუწევს მონიტორინგს რათა არ მოხდეს არხის, გამშვები ფარების დაზიანება, საირიგაციო არხის დაბინძურება.

რეაბილიტირებული არხის არასწორი მართვა, დაზიანება/დაბინძურება აისახება დონორი ორგანიზაციების გადაწყვეტილებებზე რეგიონში შემდგომი ინვესტირების კუთხით, ეს ის დროს როდესაც კვალავაც არის უამრავი პრობლემა საირიგაციო სისტემებში.

კითხვა: ხეები რომლებიც იზრდება არხის ბერმებზე, თავიანთი ფესვთა სისტემით ქმნიან პრობლემას, როგორ გადაიჭრება აღნიშნული პრობლემა?

პასუხი: ბოტანიკოსებმა შეისწავლეს ის ხეები, რომლებიც იზრდებიან არხის ბერმებზე, ეს ხეები არის ძირითადად დაბალი ღირებულების, პროექტი ითვალისწინებს ხეების მოჭრას, ბერმის გამოთავისუფლების შემდეგ მოხდება სარეაბილიტაციო სამუშაოების განხორციელება

კითხვა: შიდა ქსელების სავალალო მდგომარეობა იწვევს წყალდიდობებს ზოგიერთ ადგილებში და გზებზე, პროექტი ითვალისწინებს თუ არა შიდა ქსელების რეაბილიტაციას

პასუხი: ამ ეტაპზე შიდა ქსელების რეაბილიტაცია გათვალისწინებული არ არის, თუმცა ის შეიძლება განხორციელდეს პროექტის ფარგლებში მოგვიანებით

კითხვა: რა არის იმის მიზეზი, რომ სოფ. კუმისს არ მიეწოდება სარწყავი წყალი, აღნიშნული სოფელი არის სისტემის განუყოფელი ნაწილი

პასუხი: პროექტი ითვალისწინებს მაგისტრალური არხის რეაბილიტაციას, რაც თავის მხრივ შეამცირებს წყლის დანაკარგს, გაზრდის დებეტს და საბოლოოდ წყალი საკმარისი ოდენობით იქნება ყველა ბენეფიციარისათვის.

რამოდენიმე კითხვა ეხებოდა შიდა ქსელების შეკეთების, საირიგაციო წყლის ტარიფის, გადახდის პირობებსა და საირიგაციო სეზონთან სარეაბილიტაციო სამუშაოების თახვედრის საკითხებს

გარემოსდაცვითი გეგმა გამოქვეყნებული იყო გაერთიანებული სამელოორაციო სისტემების კომპანიის ვებ-გვერდზე. ამოებქდილი დოკუმენტები ხელმისაწვდომი იყო დაინტერესებულ პირთათვის კომპანიის რეგიონალურ ოფისში. ადგილობრივი მოსახლეობა აგრეთვე შეხვედრის თაობაზე ინფორმირებული იყო განცხადებების მეშვეობით რომელიც გამოკრული იყო სოფლებში 2014 წლის 26 იანვარს.



გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის საჯარო შეხვედრის ოქმი

შეხვედრის ადგილი: სოფ. შინდიშის მუნიციპალიტეტის შენობა

თარიღი : 24.03.2015

შეხვედრა მოეწყო საქართველოს გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიისა და რეგიონალური სამსახურის წარმომადგენლების მიერ.

შეხვედრას ესწრებოდნენ:

ირაკლი ნაჰეტვარიძე - საქართველოს გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის შიდა ქართლის რეგიონალური სამსახურის დირექტორი

გია წვერავა - გორის მუნიციპალიტეტის გამგებლის მოადგილე

ეკა სხირტლაძე - გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის საინვესტიციო პროგრამების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი

ქეთევან ქაცაძე - გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის მასმედიასთან ურთიერთობების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი

გიორგი ზჟალავა - შპს „გამას“ წარმომადგენელი

გაბრიელ მაზმიშვილი - საპროექტო ორგანიზაციის „გეოს“ დირექტორი, პროექტის ავტორი

გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის ადგილობრივი წარმომადგენლები, ფერმერები (იხილეთ დანართი)

ირაკლი ნაფეტვარიძე მიესალმა აუდიტორიას და გააცნო შეხვედრის მიზანი. აღნიშნა, რომ აღნიშნული შეხვედრის მიზანია გარემოსმართვის გეგმისა და ზედა რუს მაგისტრალური არხის რეაბილიტაციის პროექტის გაცნობა/განხილვა, რომელიც ხორციელდება მსოფლიო ბანკის დაფინანსებით.

ეკატერინე სხირტლაძემ ისაუბრა პროექტის საერთო მიზნებზე და მის კომპონენტებზე. მან მიმართა შპს „გამას“ წარმომადგენელს გიორგი ზჟალავას, რათა მას განეხილა გარემოსდაცვითი მართვის დოკუმენტის მნიშვნელოვანი ასპექტები.

გიორგი ზჟალავამ მოკლედ მომოიხილა გარემოსდაცვითი გეგმა და ისაუბრა მთელ რიგ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორცაა: მშენებლობის ინფრასტრუქტურის მოწყობა, ნარჩენების მართვა, სამშენებლო კომპანიის პასუხისმგებლობები მოსახლეობის წინაშე. დოკუმენტში დაფიქსირებულია სხვადასხვა სახის სანიტარული და გარემოს დაცვის კუთხით დარღვევები.

ირაკლი ნაფეტვარიძემ და გია წვერავამ მიმართა ფერმერებს რათა მათ არ დააბინძურონ საირიგაციო არხი. გია წვერავამ აღნიშნა რომ გორის მუნიციპალიტეტი გეგმავს სანაგვე ურნების დადგმას სოფლებში.

ირაკლი ნაფეტვარიძემ აღნიშნა, რომ მთავრობა ძალიან მკაცრად მოექცევა წესრიგის დამრღვევებს. **გიორგი ზჟალავამ** აგრეთვე ისაუბრა საკანონმდებლო ბაზაზე, რომელიც არეგულირებს ნარჩენების

მართვას, წყლის რაციონალურ გამოყენებას, ნიადაგისა და ჰაერის დაბინძურებას, სხვადასხვა სტრუქტურების მიერ განხორციელებულ მონიტორინგზე.

ირაკლი ნაფეტვარიძემ აღნიშნა, რომ ის ფერმერები, რომელთაც დარეგისტრირებული აქვს მიწის ნაკვეთები ეძლევათ შესაძლებლობა მომსახურების გადასახადი გადაიხადონ ეტაპობრივად, აღნიშნულმა წახალისა სხვა ფერმერები რომ დაარეგისტრირონ თავიანთი მიწის ნაკვეთები.

ფერმერებმა აღნიშნეს, რომ იყო გარკვეული პრობლემები მიწების დარეგისტრირების საქმეში და მათ თხოვეს მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებს დახმარება აღნიშნულ საკითხებში.

კითხვა: შესაძლებელია თუ არა ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართვა მშენებლობის პროცესში?

პასუხი: აღნიშნული საკითხი არის სამშენებლო კომპანიის (ტენდერში გამარჯვებულის) პრეროგატივა

კითხვა: რეაბილიტაციის შედეგად გაიზრდება თუ არა წყლის საფასური?

პასუხი: ამ ეტაპზე არ არის მოსალოდნელი წყლის ტარიფის გაზრდა

რამოდენიმე კითხვა ეხებოდა საირიგაციო წყლის ტარიფის, გადახდის პირობებსა და საირიგაციო სეზონთან სარეაბილიტაციო სამუშაოების თახვედრის საკითხებს

გარემოსდაცვითი გეგმა გამოქვეყნებული იყო გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის ვებ-გვერდზე. ამობეჭდილი დოკუმენტები ხელმისაწვდომი იყო დაინტერესებულ პირთათვის კომპანიის რეგიონალურ ოფისში. ადგილობრივი მოსახლეობა აგრეთვე შეხვედრის თაობაზე ინფორმირებული იყო განცხადებების მეშვეობით რომელიც გამოკრული იყო სოფლებში 2015 წლის 18 მარტს.





საქართველოს ირიგაციისა და მინის ბაზრის განვითარების პროექტი (GILMDP)
 გარემოზე ზემოქმედების მართვის გეგმის საჯარო განხილვა
 ზედა რუს სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია

თარიღი:

#	სახელი და გვარი	მოქალაქე/ორგანიზაცია	მისამართი	საკონტაქტო ინფორმაცია (მობ. ტელეფონი)	ხელმოწერა
1	ზურა შერვაშიაძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100		551 79 79 97	<i>[Handwritten Signature]</i>
2	მარიამ კვამლიანი	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100		599 43 35 54	<i>[Handwritten Signature]</i>
3	ზურაბ ჯაფარიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100		599-98-05-82	<i>[Handwritten Signature]</i>
4	ალექსანდრე მარჯანიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100		598-38-78-07	<i>[Handwritten Signature]</i>
5	ვიქტორია ჯანაშია	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100		591-41-74-73	<i>[Handwritten Signature]</i>
6	ნინო ხოშიაშვილი	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100		599-85-30 68	<i>[Handwritten Signature]</i>
7	თამარ გუგუშვილი	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100		599-85-44 21	<i>[Handwritten Signature]</i>
8	ნინო მარჯანიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100		577-50-50-43	<i>[Handwritten Signature]</i>
9	ნინო მარჯანიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100		551-137-167	<i>[Handwritten Signature]</i>
10	მარიამ ჯანაშია	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100	სოფ. ხეობის	599 380 366	<i>[Handwritten Signature]</i>
11	ნინო იმედაშვილი	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100	სოფ. ხეობის	595 60 34 40	<i>[Handwritten Signature]</i>
12	ნინო მარჯანიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100	სოფ. ხეობის	551 13 71 50	<i>[Handwritten Signature]</i>
13	ნინო მარჯანიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100	სოფ. ხეობის	599 56 62 44	<i>[Handwritten Signature]</i>
14	ნინო მარჯანიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100	სოფ. ხეობის	598 36 8 46 8	<i>[Handwritten Signature]</i>
15	ნინო მარჯანიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100	სოფ. ხეობის	557-21-02 77	<i>[Handwritten Signature]</i>
16	ნინო მარჯანიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100	სოფ. ხეობის	599-78-80-57	<i>[Handwritten Signature]</i>
17	ნინო მარჯანიძე	კახეთი რაიონი, თაყაიშვილის ქუჩა, 100	სოფ. ხეობის	599 48-45-49	<i>[Handwritten Signature]</i>

18	გომრეთი ანდრეასი	შს. ს.გ.113			
19	გომრეთი მარგარიტა	შს. ს.გ.113			
20	მეგრე სანდო	შს. ს.გ.113			
21	ცოცხალი	შს. ს.გ.113 - ს.გ.113 ს.გ.113 - ს.გ.113	ს.გ.113	577080180	
22	ქატი ანდრეასი	შს. ს.გ.113 - ს.გ.113 ს.გ.113 - ს.გ.113	ს.გ.113	577080161	
23	ანდრეასი	შს. ს.გ.113 - ს.გ.113 ს.გ.113 - ს.გ.113	ს.გ.113	577080204	
24	ანდრეასი	ს.გ.113	ს.გ.113	577080159	
25	ანდრეასი	ს.გ.113 - ს.გ.113 ს.გ.113 - ს.გ.113	ს.გ.113	599436358	
26	გომრეთი სანდო	ს.გ.113 - ს.გ.113 ს.გ.113 - ს.გ.113	ს.გ.113	591-51-69-04	
27	გომრეთი ანდრეასი	ს.გ.113 - ს.გ.113 ს.გ.113 - ს.გ.113	ს.გ.113	591-01-14-04	
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					

დანართი IV: საჩივრების განხილვა–დაკმაყოფილების მექანიზმი

საჩივრების განხილვა–დაკმაყოფილების ფორმა	
სახელი, გვარი	
საკონტაქტო ინფორმაცია	<input type="checkbox"/> მისამართი: გთხოვთ მიუთითეთ საფოსტო ინდექსი: _____ _____ _____ <input type="checkbox"/> ტელეფონი: _____ <input type="checkbox"/> ელ.ფოსტა: _____
გთხოვთ მონიშნოთ სასურველი საკომუნიკაციო საშუალება (ფოსტა, ტელეფონი, ელ.ფოსტა)	
კომუნიკაციისთვის სასურველი ენა	<input type="checkbox"/> ქართული <input type="checkbox"/> ინგლისური <input type="checkbox"/> რუსული
საჩივრის შინაარსი:	რის შესახებ არის საჩივარი/მოთხოვნა?
მოლაპარაკებების თარიღი:	მოლაპარაკებების შედეგი:
რას ეფუძნება საჩივარი?	
ხელმოწერა: _____	
თარიღი: _____	